

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Věřitelé v insolvenčním řízení

Creditors in Insolvency Proceeding

Student: Michaela Fryčková

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Adam Ptašník, Ph.D.

Ostrava 2011

„Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny.“

V Ostravě dne 5. května 2011

.....
Michaela Fryčková

Obsah

Úvod.....	1
1 Charakteristika insolvenčního řízení.....	2
1.1 Vývoj insolvenčního práva a důvody přijetí nové právní úpravy	2
1.2 Insolvenční řízení.....	3
1.3 Subjekty insolvenčního řízení.....	3
1.3.1 Insolvenční soud.....	4
1.3.2 Věřitelské orgány	5
Schůze věřitelů.....	5
Věřitelský výbor.....	5
1.3.3 Insolvenční správce.....	6
1.4 Zásady insolvenčního řízení.....	7
1.5 Úpadek	9
1.5.1 Insolvence	10
1.5.2 Předlužení.....	11
1.6 Na koho lze vyhlásit insolvenční řízení a výjimky z tohoto zákona.....	11
1.7 Průběh insolvenčního řízení.....	12
1.7.1 Zahajovací fáze	12
Věřitelský návrh.....	13
Dlužnický návrh.....	13
1.7.2 Zjišťovací fáze.....	14
1.7.3 Rozhodovací fáze	16
1.7.4 Způsoby řešení	16
1.8 Majetková podstata	17
1.8.1 Soupis majetkové podstaty.....	18
2 Postavení věřitelů v insolvenčním řízení	20
2.1 Věřitelské orgány	20
2.1.1 Schůze věřitelů.....	20
Kompetence schůze věřitelů	21
2.1.2 Věřitelský výbor.....	22
Kompetence věřitelského výboru.....	22
2.2 Postavení věřitele před zahájením insolvenčního řízení	23
2.3 Charakteristika konkurzu	24
2.3.1 Postoj věřitele po rozhodnutí soudu o prohlášení konkurzu	25
2.4 Reorganizace	27
2.4.1 Reorganizační plán.....	28
2.4.2 Rozdělení věřitelů do skupin.....	29
2.4.5 Zásady věřitele v reorganizaci	30
2.5 Oddlužení	31
2.5.1 Zásady věřitele v oddlužení	33
3 Způsoby uspokojení věřitelů	35
3.1 Pohledávky v rámci insolvenčního řízení	35
3.1.1 Pohledávky zajištěných věřitelů.....	36
3.1.2 Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené	38
3.1.3 Nepřednostní pohledávky.....	38
3.2 Uspokojování pohledávek věřitelů v konkurzu.....	40
3.2.1 Uspokojení přednostních pohledávek v konkurzu	40
3.2.2 Uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů.....	40
3.2.3 Uspokojení nepřednostních pohledávek	41
3.3 Uspokojení věřitelů v reorganizaci	41

3.3.1 Uspokojení přednostních pohledávek v reorganizaci	41
3.3.2 Uspokojení nepřednostních pohledávek	42
3.4 Uspokojení věřitelů v oddlužení	42
3.4.1 Uspokojení věřitelů ve formě splátkového kalendáře	42
3.4.2 Uspokojení věřitelů ve formě zpeněžení majetkové podstaty.....	43
3.4.3 Uspokojení zajištěných věřitelů v oddlužení	43
Závěr	44
Seznam literatury	46

Úvod

Vzhledem k tomu, že světová ekonomika od roku 2008 čelí největší ekonomické krizi od Velké hospodářské krize, která propukla v roce 1929, musím říci, že bankrot, úpadek, insolvence nebo jiné podobné pojmy nejsou pro mnoho spotřebitelů a podniků jen teorií, ale bohužel se s nimi seznamují i v praxi. V současné době není výjimkou, že se do insolvence dostanou i takové všem známé společnosti, u kterých by to jen málo kdo čekal. Přestože slovo insolvence plní také titulky novinových článků myslím si, že drtivá většina českých občanů dokud nemusí, tak neznají problematiku insolvenčního řízení. Mnoho lidí, kteří se dostanou do úpadku nebo jsou věřiteli těchto dlužníků, díky této neznalosti neví jak správně postupovat a jak v této situaci reagovat. V mé bakalářské práci se zaměřím na věřitele, u kterých v souvislosti s přijetím nového insolvenčního zákona v roce 2008 nastala řada změn.

Výše popsané důvody mě vedly k výběru tohoto téma. Myslím si, že by věřitelům má práce mohla poskytnout malou příručku toho, jak postupovat, pokud se jejich dlužník dostane do úpadku. Na začátku se čtenář seznámí s charakteristikou insolvenčního řízení a s pojmy, které jsou v insolvenčním zákoně používány. Druhá kapitola bude zaměřena na strategie, které by mohl věřitel uplatnit v jednotlivých formách řešení úpadku a nakonec budou popsány způsoby, jak může věřitel uplatnit svou pohledávku.

Cílem mé práce je popsat postavení věřitelů, které by měli zaujmout, pokud se jejich dlužník dostane do úpadku a zároveň popsat rizika a jejich eliminaci. Tato rizika a jejich eliminace budou zjišťovány pomocí metody dedukce.

1 Charakteristika insolvenčního řízení

V první kapitole mé práce chci seznámit čtenáře se základními pojmy insolvenčního řízení, dále se subjekty kteří se ho účastní, se zásadami na kterých insolvenční řízení stojí a taky nastíním jeho průběh. Kapitulu zde zařazuji pro čtenáře, kteří nejsou příliš zasvěceni do této problematiky. Myslím si, že po přečtení této kapitoly bude pro takové čtenáře snadnější orientovat se v dalších kapitolách mé práce, které se již budou zaměřovat na věřitele.

1.1 Vývoj insolvenčního práva a důvody přijetí nové právní úpravy

Dříve než začnu psát o samotném insolvenčním řízení s ohledem na nedávno přijatý nový insolvenční zákon bych stručně přiblížila vývoj tohoto práva a důvody, které ke vzniku insolvenčního zákona v roce 2008 vedly.

Úpadkové právo se do našeho právního řádu vrátilo v roce 1991 přijetím zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. Tento zákon nahradil § 352 a 354 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, které před rokem 1991 existovaly v Československém právním řádu jako jediná právní úprava úpadkového práva a které s ohledem na tehdejší ekonomickou a politickou situaci nebyly prakticky využívány.

Díky hospodářskému vývoji však zákon o konkursu a vyrovnání začal být pro náš stát nedostačující. Byl sice měněn a přizpůsobována novým potřebám pomocí novel, ale ani ty nepostačily k tomu aby se Zákon o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“) vyrovnal s rychle rostoucím vývojem. Dalším důvodem pro změnu v české legislativě byla i doporučení ze strany orgánů Evropské unie nebo Světové banky. Nová právní úprava požadovala, aby se zákon zabýval více orgány věřitelů, jejich složením a právy. Dalším důvodem byl fakt, že ZKV upravoval pouze dvě formy řešení dlužníkovu úpadku. Byla to forma likvidační, která byla vykonávána pomocí konkurzního řízení a forma sanační vykonávána vyrovnávacím řízením.¹

Pro odstranění těchto nedostatků vešel dne 1. ledna 2008 v platnost nový zákon č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení, který oproti ZKV nově poskytuje

¹ SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 322 s. ISBN 978-80-87071-88-5.

předluženým fyzickým osobám řešit svůj úpadek formou oddlužení. Další novinkou je také reorganizace pro ekonomické ozdravení právnické osoby.²

Nová právní úprava měla dále poskytnout:

- flexibilitu řízení
- rychlost řízení
- zvýšení práv věřitelů v řízení
- transparentnost a předvídatelnost řízení

Rychlosti řízení se dosahuje pomocí větší odbornosti a rychlosti práce insolvenčních soudů a insolvenčních správců, způsobem doručování anebo zákonným během lhůt.

Významnou novinkou, která se s novou úpravou objevuje je také insolvenční rejstřík, který byl vytvořen pro zajištění transparentnosti a předvídatelnosti řízení.

1.2 Insolvenční řízení

Insolvenční řízení je podle § 2 I. řízením před insolvenčním soudem, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Řízení je vedeno podle zák. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona.

Insolvenční řízení je specifickým druhem civilního procesu a jeho cílem je dosáhnout majetkového uspořádání mezi větším počtem subjektů. Jedná se o jednotné řízení, ve kterém se nejprve rozhoduje, zda úpadek vůbec nastal a následně se stanoví a realizuje způsob řešení. Tento druh civilní procesu je charakteristický zejména tím, že jeho snahou je, aby v jednom řízení byli věřitelé jednoho dlužníka uspokojeni pokud možno co nejspravedlivěji a nejrovnoměrněji.³

1.3 Subjekty insolvenčního řízení

Obecně lze o subjektech říci, že jde vždy o to, kdo může nebo je nositelem práv a povinností, popřípadě kdo může tato práva vykonávat. Mezi subjekty se řadí orgány veřejnoprávní –vrchnostenské, kterými jsou soudy a dále osoby soukromého práva o jejichž práva a povinnosti jde. Mezi těmito dvěma okruhy subjektů se také vyskytují takové, které ani

² HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

³ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

nerozhodují ani se nejedná o jejich práva a povinnosti a jejich role je v procesu nápomocná, ale nelze ji v žádném případě opomenout.⁴

Insolvenčního řízení se účastní velký počet subjektů, které jsou uvedeny v § 9 IZ a jsou jimi insolvenční soud, dlužník, věřitelé, insolvenční správce, státní zastupitelství a likvidátor dlužníka. V mé bakalářské práci popíšu pouze subjekty, o kterých se v bakalářské práci budu zmiňovat. To znamená všechny, kromě likvidátora dlužníka a státního zastupitelství. U tohoto je příhodné vysvětlit si rozdíl mezi subjekty a účastníky insolvenčního řízení. Účastníky a subjekty zároveň jsou pouze dlužník a věřitelé.

Procesní subjekt je osoba, která ovlivňuje probíhající řízení. Účastníkem je osoba, která má v řízení zákonem daná práva a povinnosti. Konkrétně jsou účastníky věřitel a dlužník. Předpokladem vzniku účastenství u věřitele je podání přihlášky své pohledávky a dále můžeme za účastníky označit i tzv. nepřihlášené věřitele, kterými jsou věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou, které vznikly po zahájení řízení nebo vyhlášení moratoria a také pohledávky podle § 169 IZ kterými jsou pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.⁵

1.3.1 Insolvenční soud

Jako hlavním subjektem insolvenčního řízení se zde jeví soud, jehož pravomoc je výlučná a nelze ji převést na kterýkoliv jiný orgán. Tomuto orgánu náleží nadřazené postavení, protože je vybaven rozhodovací pravomocí. Zásadním způsobem ovládá insolvenční řízení, neboť řídí činnost insolvenčního správce, věřitelského výboru a součinnost dlužníka. V prvním stupni řízení a incidenčních sporech rozhoduje samosoudce, přičemž jednodušší soudcovské úkony může vykonávat i vyšší soudní úředník.⁶

Funkce soudu spočívá ve vydávání rozhodnutí a provádí předepsaná jednání. Druhou funkcí je činnost dohlédací, pod kterou spadá zajištění průběhu řízení, dozor nad činností ostatních subjektů, schvalování některých úkonů a další. Pravomocí soudu je také vyžadovat po správci zprávy a vysvětlení o postupu řízení, nahlížení do jeho účtů a konat potřebná šetření.⁷

⁴ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

⁵ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁶ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

⁷ LISSE, L. *Insolvenční právo*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

1.3.2 Věřitelské orgány

Insolvenčního řízení se většinou účastní velká skupina věřitelů, která se neustále mění a to jak z důvodu uspokojení jejich pohledávky v průběhu řízení, pokud je to možné anebo zamítnutí jejich pohledávek. Z důvodu nemožnosti jednat s těmito věřiteli individuálně vznikly zvláštní procesní subjekty, kterými jsou věřitelské orgány. Jejich hlavní funkce spočívá v reprezentaci zájmů svých věřitelů, dohledu na činnost správce, možnost vyjádřit se k různým úkonům.⁸

Vrcholným orgánem hájící zájmy věřitelů je schůze věřitelů a výkonným orgánem pak věřitelský výbor, v případě že je počet věřitelů menší než 50 je zvolen jen zástupce věřitelů.

Vzhledem k povaze mého tématu popíšu věřitelské orgány velmi stručně a blíže se jimi budu zabývat v další kapitole.

Schůze věřitelů

Schůzi věřitelů svolává insolvenční soud a také ji řídí. Schůze může být soudem svolána na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru nebo alespoň dvou věřitelů. Schůze se mohou účastnit přihlášení věřitelé, dlužník, insolvenční správce a státní zástupce. Oznámení o svolání schůze se zveřejní vyhláškou, ve které musí být uveden předmět jednání, místo a termín konání schůze. Na schůzi je pak projednáván pouze předmět jednání uvedený ve vyhlášce.⁹

Věřitelský výbor

Pokud je počet věřitelů vyšší než 50 je schůze povinna ustanovit věřitelský výbor, který má nejméně 3 a nejvýše 7 členů, přičemž každý člen má svého náhradníka. Hlavní náplní věřitelského výboru je chránit zájmy věřitelů a přispívat k naplnění účelů insolvenčního řízení. V kompetencích výboru je dohlížení na činnost insolvenčního správce a zároveň ho podporuje při výkonu jeho funkce, udělování souhlasu insolvenčnímu správci nebo dlužníkovi k uzavírání smluv o úvěrovém financování, schvalování výše výdajů insolvenčního správce a nákladů spojených s udržováním a správou majetkové podstaty.

⁸ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

⁹ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

Schůze věřitelského výboru se koná buď z vlastní iniciativy výboru nebo je svolán insolvenčním správcem či soudem.¹⁰

1.3.3 Insolvenční správce

Činnost insolvenčního správce je upravena v §21-41 IZ a také zák. č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích. V § 21-42 IZ je popsána činnost správců ve vztahu k průběhu insolvenčního řízení. V zákoně o insolvenčních správcích je pojednáno především o vzniku práva vykonávat tuto funkci i jeho zániku, vzdělání a údajích, které se do seznamu insolvenčních správců zapisují. Insolvenčním správcem je fyzická osoba oprávněna tuto činnost vykonávat. Tuto činnost může v České Republice vykonávat též veřejná obchodní společnost nebo zahraniční obchodní společnost či zahraniční sdružení podle stanovených podmínek. Správce ustanovuje a zprošťuje z funkce soud. Pro výkon této činnosti je předpokladem dokončené vysokoškolské vzdělání právnického nebo ekonomického zaměření s prokázáním odborné způsobilosti v insolvenčním právu, složení odborných zkoušek, bezúhonnost a způsobilost k právním úkonům. Povolení k výkonu této funkce vydává Ministerstvo spravedlnosti a jsou pak zapsáni do seznamu insolvenčních správců, který je veden v insolvenčním rejstříku. Pro konkrétní řízení se pak správce vybírá výhradně z tohoto seznamu a vybrána je předsedou insolvenčního soudu.¹¹

Osoba správce vystupuje v insolvenčním řízení jako samostatný procesní subjekt, který není podřízen věřitelům ani dlužníkovi. Jedná svým jménem na účet dlužníka v případě, že na něj přešlo oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. Za účelem udržení provozu podniku může správce uzavřít smlouvy o úvěru.

Insolvenční zákon umožňuje stanovit předběžného, odděleného a zvláštního správce. Předběžný správce je ustanoven insolvenčním soudem před rozhodnutím o úpadku. Předběžný správce vykonává před rozhodnutím o úpadku činnosti stanovené zákonem a soudem. Po rozhodnutí o úpadku se předběžný správce stává insolvenčním správcem s plnou působností, nestanoví – li soud jinak. O osobě správce má právo rozhodovat schůze věřitelů a může se usnést na tom, že správce ustanoveného soudem odvolají a zvolí si jiného insolvenčního správce. Tuto skutečnost pak musí být potvrzena soudem. Usnesení schůze věřitelů může soud nepotvrdit pouze tehdy, pokud nesplňuje insolvenční správce zákonem stanovené podmínky, především odborné předpoklady. Pro přechodnou neschopnost správce

¹⁰ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

¹¹ VESELÁ, K. *Insolvenční správce* [on -line]. [cit. 18. 2. 2011] Dostupné na WWW:< <http://www.epravo.cz>>

může soud ustanovit jeho zástupce. Pro zvláštní problematiku, která vyžaduje odbornou specializaci může soud stanovit zvláštního insolvenčního správce. Odděleného insolvenčního správce je ustanoven z důvodu vztahu insolvenčního správce k některému dlužníkových věřitele a je nepochybné, že by tento vztah mohl ovlivnit celkový způsob výkonu práv a povinností insolvenčního správce.¹²

Insolvenční správce se při výkonu své funkce v probíhajícím insolvenčním řízení musí řídit povinnostmi, které mu zákon ukládá. § 36 IZ ukládá správci povinnost postupovat při výkonu své funkce svědomitě a s odbornou péčí, s vynaložením veškerého úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat a to tak, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Tento paragraf dále říká, že povinností správce je poskytovat součinnost věřitelským orgánům nezbytnou k řádnému výkonu jejich funkce. To znamená, že se na žádost věřitelských orgánů účastní jeho jednání a nejméně jednou za 3 měsíce má povinnost předložit věřitelskému orgánu i insolvenčnímu soudu písemnou zprávu o stavu insolvenčního řízení. Další povinností, kterou ukládá § 45 IZ je mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděl při výkonu své funkce a to i po jejím skončení. Insolvenční správce odpovídá za škodu, kterou způsobil dlužníkovi, věřitelům, či jiným osobám porušením svých povinností při výkonu funkce nebo pokud nepostupoval s odbornou péčí.

Na druhou stranu náleží insolvenčnímu správci také odměna za výkon jeho funkce a také úhrada hotových výdajů. Pokud je úpadek řešen konkurzem, odměna správce se určí z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi věřitele. Odměna a náhrada hotových výdajů se uspokojuje z majetkové podstaty. Pokud tato majetková podstata k úhradě nestačí, je poskytnuta ze zálohy na náklady insolvenčního řízení. Není – li možné uspokojení ani z jednoho tohoto zdroje, hradí je stát.¹³

1.4 Zásady insolvenčního řízení

Insolvenční řízení stojí na několika zásadách, které jsou obsaženy v § 5 IZ a kterými se má řízení řídit.

1) Zásada rychlosti, hospodárnosti a co nejvyššího uspokojení věřitelů.

Podle § 5 písm. a) IZ má *být vedeno insolvenční řízení tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů*. Touto zásadou se má dosáhnout maximální

¹² LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

¹³ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

efektivitu řízení. Rychlost je v tomto ustanovení postavena jako největší priorita před hospodárností a nejvyšším uspokojením věřitelů.¹⁴ Rychlosti řízení je dosahováno především stanovením některých zákonných lhůt, kterými jsou pro příklad:

- § 101 odst. 1 IZ upravuje dvouhodinovou lhůtu pro oznámení zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku, kdy došel soudu insolvenční návrh.
- V §128 odst.2 IZ je uvedena lhůta sedmi dnů pro doplnění insolvenčního návrhu, pokud k němu nejsou připojeny všechny požadované přílohy nebo neobsahují podstatné náležitosti.
- Schůze věřitelů musí být svolána do dvou měsíců od rozhodnutí o úpadku (§ 137 odst. 1 IZ.)

Snahu IZ o maximální uspokojení věřitelů můžeme nalézt v §36, které upravuje vztah mezi správcem a věřitelem. Podle tohoto ustanovení musí správce vyvinout veškeré úsilí k tomu, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře a toto úsilí musí provádět svědomitě a s odbornou péčí. Pokud by tuto povinnost porušil, může mu být uložena pokuta podle § 81 IZ, případně může být i podle § 32 zproštěn své funkce.¹⁵

2) Zásada rovnosti věřitelů v řízení.

Je to zásada vztahující se k věřitelům. Ti mají mít v IZ rovnocenné možnosti a v žádném případě nesmí dojít k upřednostnění práv jednoho věřitele před druhým, pokud tito věřitelé mají v rámci insolvenčního řízení stejné postavení.

3) Zásada ochrany práv nabytých v dobré víře.

Další zásadou je ochrana práv nabytých v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení, které nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce.

4) Čtvrtá zásada pak zakazuje věřitelům jejich snahu o uspokojení pohledávek mimo insolvenční řízení, kdy by tímto jednáním byli způsobilí přivodit škodu ostatním věřitelům.

¹⁴ HOLEČEK, J. Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

¹⁵ HOLEČEK, J. Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva. 1.vyd. Praha: Linde 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

1.5 Úpadek

Úpadek můžeme definovat jako stav, kdy dlužník má závazky vůči několika věřitelům a není schopen tyto závazky plnit.¹⁶ V současné době se insolvenčního řízení účastní většinou střední a velcí podnikatelé, kteří se z různých důvodů ocitnou v úpadku, ale také nepodnikatelů – spotřebitelů a to ve většině případů z důvodu tlaku věřitelů, kteří vymáhají své splatné pohledávky prostřednictvím exekuce. V tom případě spotřebitel zvolí jako možnou alternativu formu oddlužení.

Podle zákona rozeznáváme dvě formy úpadku. Jedná se o platební neschopnost a předlužení. Společným znakem těchto dvou forem je existence více věřitelů, kterou je nutné prokázat.¹⁷ Pokud jde o fyzickou osobu, která není podnikatelem může u ní nastat pouze varianta platební neschopnosti a tato situace lze řešit dvojím způsobem a to buď formou konkursu nebo oddlužením. O problematice konkursu a oddlužení bude pojednáno v další kapitole.

Jestliže se jedná o fyzickou nebo právnickou osobu, která je podnikatelem a která naplňuje znaky úpadku, za které zákon považuje:

- 1) více věřitelů (alespoň dva)
- 2) peněžité závazky po lhůtě splatnosti
- 3) a tyto závazky není schopen plnit

ocitá se tento podnikatel buď v platební neschopnosti neboli v insolvenci nebo je předlužen. Co se týče výše popsaných znaků, které označují úpadek, je třeba si je blíže konkretizovat:

Ad 1) U prvního znaku, kdy má mít dlužník alespoň dva věřitele je také nutno podotknout, že nerozhoduje výše závazků dlužníka vůči těmto věřitelům, přitom výše těchto závazků nemusí být přesně vyčíslena a nemusí být ani vykonatelné. Tímto se myslí, že nemusí být přiznány pravomocným rozhodnutím soudu či jiným správním orgánem. Nejdůležitějším u tohoto znaku je, že musí být zřejmé, že závazek dlužníka vůči věřiteli v nějaké výši vznikl.¹⁸

Mnohost věřitelů je omezena §143 odst. 2 IZ který říká, že „*pokud byla na druhou osobu převedena některá z pohledávek insolvenčního navrhovatele nebo její část v době 6 měsíců před podáním insolvenčního návrhu nebo po zahájení insolvenčního řízení je tento*

¹⁶ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

¹⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

¹⁸ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický.* 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

návrh neplatný a tato osoba není považována za věřitele.“ Tímto zákon předchází umělému vytvoření mnohosti věřitelů.

Ad2) Po lhůtě splatnosti se peněžitě závazky ocitnou v okamžiku, pokud nejsou po dobu delší než 30 dnů od své splatnosti splněny. O úpadku nemůžeme hovořit, pokud jsou sice tyto závazky po splatnosti, ale dlužník není v takové situaci, že by je nebyl schopen splnit. Tato situace je způsobena např. jen neochotou dlužníka plnit své závazky.¹⁹

Ad3) Má se za to, že dlužník není schopen plnit své závazky pokud :

- 1) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků
- 2) je neplní po dobu delší tří měsíců po lhůtě splatnosti
- 3) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí
- 4) nesplnil povinnost předložit seznamy majetku, závazků a zaměstnanců

Úpadek podnikatele lze v ČR řešit buď konkursem anebo reorganizací.

Jak už bylo řečeno výše, úpadek může mít dvě formy. Může mít buď podobu platební neschopnosti anebo předlužení. Protože budou tyto dva pojmy v práci vícekrát skloňovány je užitečné si tyto dva pojmy více přiblížit.

1.5.1 Insolvency

Insolvency znamená neschopnost plnit splatné závazky z důvodu, že dlužník nemá dostatek peněžních prostředků. Aby se dlužník ocitl v insolvenční situaci musí být naplněny některé podstatné znaky:

1. Dlužník musí mít vůči věřiteli závazky peněžitého charakteru nikoli věcného.
2. Dále musí být splněna podmínka objektivní neschopnosti plnit závazky, protože pokud by se jednalo např. jen o neochotu plnit závazky byla by tato skutečnost předmětem pro zahájení exekučního řízení nikoliv insolvenčního.
3. Musí jít o závazky splatné a těmi jsou závazky u kterých uplynula doba splatnosti.
4. Insolvency musí trvat delší dobu. Tato doba je v naší právní úpravě stanovena na 30 dnů.

¹⁹ MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

§ 3 odst. 2 IZ stanoví skutečnosti, které osvědčují vznik úpadku formou platební neschopnosti. Patří zde zastavení plateb, neplnění svých peněžitých závazků po dobu delší než 3 měsíce a uspokojení vůči dlužníkovi nelze dosáhnout výkonem rozhodnutí ani exekucí.

1.5.2 Předlužení

Je – li dlužník právnickou (nezáleží zda je podnikatelem či nikoliv) nebo fyzickou osobou, která je podnikatelem může u ní nastat skutečnost, že bude předlužen. Předlužení je definováno v § 3 odst. 3 IZ. O toto se jedná tehdy, pokud má dlužník více než dva věřitele a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. O předlužení půjde pokud „jmění“ chápané jako majetek zmenšený o závazky, bude mít zápornou hodnotu.²⁰ U tohoto právního institutu se přihlíží k souhrnu všech závazků dlužníka, nikoli jen k splatným.²¹

Je také nutno zmínit že, česká právní úprava insolvenčního řízení obsahuje také pojem „hrozící úpadek“ při němž je možné podat insolvenční návrh. § 3 odst. 4 IZ říká: „*O hrozící úpadek jde tehdy, lze –li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.*“

1.6 Na koho lze vyhlásit insolvenční řízení a výjimky z tohoto zákona

Zákon přesně nevymezuje, který subjekt může být dlužníkem v úpadku. V zákoně je pojednáno o dlužníkovi obecně bez omezení. Z tohoto je zřejmé, že insolvenční řízení může být vyhlášeno na majetek jakéhokoli subjektu práv a závazků, tzn. jak na osoby fyzické i právnické. Pokud se tedy jedná o fyzické osoby, lze úpadek vyhlásit na jmění osob svéprávných i nesvéprávných.

U právnických osob rovněž není dáno žádné omezení. Insolvenční řízení lze proto zahájit u jakékoliv právní formy obchodní společnosti a taky na nadace, družstva, spolky.

IZ však vymezuje výjimky, které jsou popsány v §6 odst. 1. Insolvenční zákon tedy neplatí pro:

- 1) stát
- 2) územní samosprávný celek

²⁰ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

²¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický.* 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

- 3) Českou národní banku
- 4) Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky
- 5) Fond pojištění vkladů,
- 6) Garanční fond obchodníků s cennými papíry,
- 7) Zajišťovací fond družstevních záložen,
- 8) veřejnou vysokou školu, nebo
- 9) právnickou osobu, jestliže stát nebo vyšší územní samosprávný celek před zahájením insolvenčního řízení převzal všechny její dluhy nebo se za ně zaručil

1.7 Průběh insolvenčního řízení

Pokud hovoříme o průběhu insolvenčního řízení lze tento průběh pro zjednodušení a přehlednost rozdělit na čtyři fáze:

- 1) zahajovací fáze
- 2) zjišťovací fáze
- 3) rozhodnutí o úpadku
- 4) způsoby řešení úpadku²²

1.7.1 Zahajovací fáze

Důležité je také zmínit, že zákon odlišuje okamžik zahájení řízení a zjištění úpadku. Okamžikem zahájení řízení soud teprve zkoumá, zda je dlužník v úpadku, to znamená, že zkoumá dlužnickovy majetkové poměry a dokud soud nerozhodne o jeho úpadku, může tento stav odvrátit a nebo dokázat, že se jedná o mylnou informaci. Pokud soudu dojde insolvenční návrh, je jeho povinností tuto skutečnost oznámit nejpozději do dvou hodin vyhláškou v insolvenčním rejstříku. Toto je důsledek snahy o větší transparentnost rychlosti řízení, které by mělo být tímto docíleno. V této zahajovací fázi dochází také k omezení práv věřitelů. Se zveřejněním vyhlášky se pojí i stanovené účinky, kterými je nemožnost podat úspěšně žalobu na pohledávky, které mají být přihlášeny a nemožnost provedení exekuce.²³

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na dlužníka, který se ocitl v úpadku. Toto zahájení se uskutečňuje na základě podání insolvenčního návrhu, který je adresovaný insolvenčnímu soudu. Právo podat insolvenční návrh má dlužník a rovněž také věřitel. U tohoto návrhu je důležité, ať už se jedná o návrh podaný ze strany dlužníka nebo věřitele, aby byl opatřen

²² *Jak probíhá bankrot dle insolvenčního zákona* [on-line]. 1.4.2008[cit. 22. 2. 2001] Dostupné na WWW:<
<http://www.euroekonom.cz/podnikani-bankrot.php>>

²³ WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

úředně ověřeným podpisem osoby, která tento návrh podala nebo jejím zaručeným elektronickým podpisem, jinak je tento návrh neplatný.²⁴ Obsahové náležitosti návrhu na insolvenční řízení se potom liší v závislosti na tom, zda tento návrh podal dlužník či věřitel.

Věřitelský návrh

Věřitelský návrh musí obsahovat řádné označení navrhovatele, kterým je v tomto případě věřitel a dále označení dlužníka. Fyzická osoba musí být označena jménem, příjmením a bydlištěm, pokud se jedná o podnikatele, musí být připojeno také identifikační číslo. V insolvenčním návrhu musí věřitel dosvědčit, že má vůči dlužníkovi pohledávku po splatnosti minimálně po dobu 30 dnů a uvést skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka. Tím je myšleno, že věřitel je povinen osvědčit, že má více věřitelů, má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit.

Co se týče mnohosti věřitelů, je nutné aby věřitel v insolvenčním návrhu označil nejméně jednoho věřitele, který má vůči dlužníkovi splatnou pohledávku. Další podmínkou, aby byl insolvenční návrh přijat, je osvědčení existence a podmínky splatnosti pohledávky nejen své, ale také i dalších označených věřitelů.

Pokud nebude insolvenční návrh obsahovat všechny předepsané náležitosti nebo bude nesrozumitelný či neurčitý, je soud oprávněn takový návrh zamítnout a to bez toho, aniž by poskytl navrhovateli možnost vady odstranit.

Povinností věřitele je připojit k návrhu listiny, kterými osvědčí existenci své splatné pohledávky za dlužníkem a úpadek dlužníka. Přihlásit svou pohledávku může pouze na formuláři, jehož podobu a náležitosti stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou. Pokud tak neučiní, insolvenční soud ho vyzve, aby tyto přílohy doplnil ve lhůtě maximálně 7 dnů. Neučiní – li nápravu ve stanovené lhůtě, soud takový návrh odmítne.²⁵

Dlužnický návrh

Dlužník, který není podnikatelem nemá povinnost podávat návrh na zahájení insolvenčního řízení. Spotřebitel podává návrh většinou v případě, kdy je pod tlakem exekucí

²⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

²⁵ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

za účelem najít před vymáháním pohledávek ochranu. Většinou podává tento návrh v souvislosti s povolením na oddlužení.²⁶

Pokud se jedná o dlužníka, který je podnikatelem je podle § 98 IZ povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti se měl dozvědět o svém úpadku. Tato povinnost je dána pouze pro případ, kdy je dlužník – podnikatel v úpadku ve formě platební neschopnosti, pouze u dlužníka – právnické osoby je tato povinnost dána u obou forem.

Povinnost podat insolvenční návrh za právnickou osobu má její statutární orgán, pokud je dlužník v likvidaci, podává tento návrh likvidátor. Pokud návrh podává dlužník sám za sebe, musí být uvedeny skutečnosti, které osvědčují jeho úpadek nebo hrozící úpadek. K tomuto návrhu musí být připojeny předepsané přílohy, kde je uveden:

- 1) seznam majetku včetně svých pohledávek s uvedením svých dlužníků
- 2) seznam svých závazků s uvedením svých věřitelů
- 3) seznam svých zaměstnanců
- 4) listiny, které dokládají úpadek nebo hrozící úpadek²⁷

Není také dotčena možnost dlužníka podat návrh na zahájení insolvenčního řízení i z důvodu hrozícího úpadku.

Návrh je adresovaný krajskému soudu v jehož obvodu má bydliště nebo sídlo dlužník. Po doručení tohoto návrhu, je insolvenční soud povinen podle § 134 IZ učinit úkony směřující k rozhodnutí o návrhu a to nejpozději do 10 dnů od podání insolvenčního návrhu. Pod těmito úkony rozumíme to, že soud vyzve účastníka ke složení zálohy, popřípadě k doplnění návrhu či příloh nebo zaslat dlužníkovi věřitelský návrh k vyjádření. Insolvenční soud by měl rozhodnout o insolvenčním návrhu bez zbytečného odkladu. Pokud insolvenční návrh podává dlužník má insolvenční soud povinnost o něm rozhodnout do 15 dnů od jeho podání.

1.7.2 Zjišťovací fáze

V druhé fázi soud nařídí jednání o insolvenčním návrhu, pokud závisí rozhodnutí na zjištění sporných skutečností o tom, zda je dlužník v úpadku.²⁸ Se zjišťovací fází úzce souvisí moratorium, které dává dlužníkovi možnost odvrátit nepříznivé důsledky své situace.

²⁶ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický.* 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

²⁷ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický.* 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

²⁸ Jak probíhá bankrot dle insolvenčního zákona [on -line]. 1.4.2008[cit. 22. 2. 2001] Dostupné na WWW:<<http://www.euroekonom.cz/podnikani-bankrot.php>>

Již výše zmiňovaná transparentnost řízení, tzn. zveřejnění informace o zahájení řízení, způsobí jak kromě kladných důsledků, také důsledky negativní. Podle T. Jacksona „*případné finanční problémy společnosti mohou za normálních okolností pozornosti okolí unikat. Podání insolvenčního návrhu ale působí jako velmi zřetelný signál toho, že společnost je ve finančních potížích.*“²⁹

T. Richter uvádí příklad a důsledky zveřejnění takové informace a sice je to okamžik, kdy zveřejnění způsobí tzv. *run* na banku. Zmiňuje situace, které se odehrávaly v tuzemsku v devadesátých letech, kdy se před pobočkami bank, které se dostaly do úpadkové situace z různých důvodů, tvořily fronty vkladatelů a snažily se o co nejrychlejší uspokojení své dlužné pohledávky. To samé by se zřejmě odehrálo i v situaci běžného dlužníka, který se ocitne v úpadku a mohlo by se stát, že po rozhodnutí soudu o úpadku, již nebude ohledně čeho vést insolvenční řízení. Podle T. Richtera se sama informace o zahájení insolvenčního řízení může stát sebenaplnujícím proroctvím.“³⁰

Z tohoto důvodu tady existuje moratorium, jehož smyslem je vyrovnat se s věřiteli ještě před rozhodnutím o úpadku. Lépe řečeno poskytuje prostor pro překonání úpadku, protože během moratoria nemůže soud rozhodnout o úpadku a také zajištění, že nedojde k destrukci dlužníkovy majetku. Dlužníkovi dává v této době možnost přednostně hradit dluhy související se zachováním provozu podniku a které vznikly v průběhu 30 dnů před nebo po vyhlášení moratoria. Dalším cílem moratoria tedy je, zachování běhu podniku. Návrh na moratorium může dlužník podat do 7 dnů od podání insolvenčního návrhu nebo do 15 dnů pokud podal návrh věřitel. Aby mohlo být vyhlášeno moratorium, musí s ním souhlasit většina dlužníkových věřitelů. Jeho účinky nastávají od okamžiku zveřejnění o rozhodnutí a zveřejnění v insolvenčním rejstříku. V době moratoria nelze vydat rozhodnutí o úpadku a zůstávají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Doba moratoria trvá po dobu uvedenou v návrhu na moratorium ale maximálně 3 měsíce a zaniká uplynutím doby na kterou bylo vyhlášeno nebo rozhodnutím insolvenčního soudu o jeho zrušení.³¹

Co je třeba ještě zmínit je, že spolu se zahájením řízení, ačkoli není řečeno, že je dlužník v úpadku, se blokují někteří věřitelé a majetek dlužníka nesmí být spravován tak, aby byla snižována jeho hodnota. Pokud není vyhlášeno moratorium má insolvenční soud povinnost provést úkony směřující k rozhodnutí o úpadku nebo o něm přímo rozhodnout.

²⁹ RICHTER, T. Insolvenční právo, 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters, Kluwer, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

³⁰ RICHTER, T. Insolvenční právo, 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters, Kluwer, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

³¹ Jak probíhá bankrot dle insolvenčního zákona [on -line]. 1.4.2008[cit. 22. 2. 2001] Dostupné na WWW:<<http://www.euroekonom.cz/podnikani-bankrot.php>>

Postup se pak liší podle toho zda soud rozhoduje meritorně či nemeritorně. Meritorně znamená, že při rozhodnutí o úpadku či jeho zamítnutí musí být tyto osvědčující skutečnosti dokázány. Pokud je návrh podaný ze strany věřitele, pak je nařízeno jednání, během kterého se provede dokazování ohledně sporných skutečností, zda je dlužník v úpadku. U dlužnického návrhu musí být tyto skutečnosti osvědčeny návrhem a přílohami. Nemeritorně znamená, že je to rozhodnutí, které odmítá návrh z důvodu nesplnění stanovených náležitostí. Pokud jsou skutečnosti osvědčující úpadek prokázány, je rozhodnuto o úpadku či hrozícím úpadku.³²

1.7.3 Rozhodovací fáze

Pokud je vyhověno insolvenčnímu návrhu, vydá soud rozhodnutí o úpadku. Náležitosti takového rozhodnutí jsou uvedeny v § 136 odst. 2 IZ. a patří k nim výrok o zjištění úpadku nebo hrozícím úpadku, ustanovení insolvenčního správce, místo a termín konání schůze věřitelů a další.

Pokud nejsou splněny předpoklady pro rozhodnutí o úpadku vydá soud zamítnutí o insolvenčním návrhu. Toto rozhodnutí může být vydáno i pro nedostatečný majetek dlužníka.³³

Dlužník je insolvenčním zákonem v chráněn i proti takzvaným šikanozním návrhům, které by mohli dlužníka značně znevýhodnit v rámci hospodářské soutěže tím, že by mu takový návrh mohl způsobit těžkosti, problémy a omezení. Tato ochrana je poskytnuta pomocí sankce odpovědnosti za škodu, které jsou uvedeny v §147 IZ.³⁴

1.7.4 Způsoby řešení

Tato fáze obsahuje rozhodování o tom, jak bude úpadek řešen. Český insolvenční zákon umožňuje řešit úpadek reorganizací u podnikatele, oddlužením u nepodnikatele a konkurzem jak u podnikatele tak u nepodnikatele.

Pokud se jedná o dlužníky, u kterých je konkurs jediným možným řešením, je o způsobu řešení rozhodnuto současně s rozhodnutím o úpadku, rovněž u dlužníka, který společně s návrhem předložil soudu schválený reorganizační plán a také se způsob řešení společně s rozhodnutím o úpadku uskutečňuje v případech, pokud dlužník zároveň s insolvenčním návrhem podal návrh na povolení oddlužení. V jiných případech má soud povinnost

³² WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

³³ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

³⁴ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

rozhodnout o způsobu řešení do tří měsíců, pokud předtím nepřijala schůze věřitelů usnesení o způsobu řešení úpadku, které musí soud zohlednit.³⁵

1.8 Majetková podstata

Hlavním cílem insolvenčního řízení je co nejvyšší uspokojení věřitelů. Aby bylo tohoto cíle dosaženo, musí se v podniku, kde byli veškeré finanční zdroje již vyčerpány na úhradu splatných závazků najít takový majetek, který k uspokojení věřitelů povede. Soupis takového majetku tvoří majetkovou podstatu.

Podle insolvenčního zákona se majetkovou podstatou podle § 2 písm. e) IZ rozumí „majetek určený k uspokojení dlužníkůvých věřitelů.“ Velikost majetkové podstaty se liší podle toho, zda insolvenční návrh podal dlužník či věřitel. Pokud je návrh podaný ze strany věřitele do majetkové podstaty se zahrnuje majetek, který dlužníkovi patřil v době soudem nařízeného předběžného opatření, majetek který dlužníkovi patřil v době rozhodnutí o úpadku a také majetek, dlužníkem nabytý v průběhu insolvenčního řízení po vydání těchto rozhodnutí. V případě dlužnického návrhu patří do majetkové podstaty majetek, který dlužník vlastnil v době zahájení řízení i majetek nabytý v průběhu insolvenčního řízení.

Obsah majetkové podstaty podle IZ tvoří podle § 205 zejména:

- 1) peněžní prostředky
- 2) věci movité a nemovité
- 3) podnik
- 4) soubor věcí a věci hromadné
- 5) vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,
- 6) akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva
- 7) obchodní podíl,
- 8) dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,
- 9) dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžitá pomoc v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,

³⁵ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

10) další práva a jiné majetkové hodnoty, mají – li penězi ocenitelnou hodnotu.

Majetkovou podstatu tvoří také příslušenství, přírůstky, plody a užitky majetku uvedeného výše.

Do majetkové podstaty nelze zahrnout majetek, který není možné postihnout výkonem rozhodnutí či exekucí, což je majetek, který dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo majetek potřebný k plnění svých pracovních úkonů a stejně tak majetek, který je v rozporu s morálními pravidly např. snubní prsten, běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti, zdravotnické potřeby apod.³⁶

V průběhu insolvenčního řízení dochází k rozšiřování a zužování majetkové podstaty. K rozšiřování dochází především úspěšným vymáháním dlužnických pohledávek, uplatněním neúčinnosti některých právních úkonů, příjmem z pokračující podnikatelské činnosti. Zužování majetkové podstaty se děje vyloučením žalob, na základě vypořádání společného jmění manželů a na základě vynětí neprodejných věcí nebo nedobytných pohledávek.³⁷

Rozsah majetkové podstaty značným způsobem ovlivňuje postup procesních subjektů. Tento postup je zákonem označen jako zjišťování majetkové podstaty. Toto zjišťování spočívá ve stanovení předběžného seznamu majetku úpadcem či osobami jednájící jeho jménem a předat ho insolvenčnímu správci společně s insolvenčním návrhem. Správce pak provede šetření zda do seznamu nepatří i jiné věci, práva, pohledávky a majetkové hodnoty než ty, které dlužník uvedl v tomto seznamu. Povinností dlužníka je poskytnout správci při tomto zjišťování potřebnou součinnost. Na základě předaného seznamu se dále sestavuje soupis majetkové podstaty.³⁸

1.8.1 Soupis majetkové podstaty

Za tento soupis se označuje listina, do které se zapisuje majetek spadající do majetkové podstaty. Jakmile je majetek do této listiny zapsán je s ním oprávněn nakládat způsobem stanoveným v insolvenčním zákoně. Veškeré věci zahrnuté do tohoto soupisu podléhají zpeněžení.

S majetkovou podstatou je oprávněn nakládat subjekt, který má k tomuto oprávnění. Do rozhodnutí o úpadku je oprávněn s ní nakládat pouze dlužník. Po rozhodnutí o úpadku se

³⁶ MARŠÍKOVÁ, J. Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

³⁷ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

³⁸ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

oprávnění liší podle zvoleného způsobu řešení úpadku. V případě prohlášení konkurzu nakládá s majetkovou podstatou insolvenční správce, při sanačním způsobu řešení tzn. oddlužení a reorganizace s ní disponuje dlužník, ale jeho práva k majetkové podstatě jsou omezena, kontrolována anebo modifikována.³⁹

Ten, který je oprávněn majetkovou podstatu spravovat musí dbát o to, aby nedocházelo ke znehodnocení majetku především k odstranění, zničení, poškození nebo odcizení. Správce majetkové podstaty se dále musí postarat o to, aby byl majetek spadající do majetkové podstaty využíván v souladu se svým určením, aby se rozmnožila vzhledem k obchodním příležitostem a byly vymoženy pohledávky dlužníka včetně plnění z neplatných a neúčinných právních úkonů.⁴⁰

V této kapitole jsem se snažila nastínit jak insolvenční řízení funguje a na jakých principech toto řízení stojí. Dlužník se do úpadku může dostat buď z toho důvodu, že je insolventní nebo je předlužen. V České Republice se dá úpadek řešit u podnikatelů buď konkursem anebo reorganizací, u nepodnikatelů rovněž konkursem či oddlužením. Insolvenční řízení stojí na čtyřech zásadách, které poskytují insolvenčnímu řízení rychlost, hospodárnost, nejvyšší uspokojení věřitelů, rovnost věřitelů, ochranu práv a neumožnění uspokojení pohledávek mimo insolvenční řízení. Insolvenční řízení pak probíhá v několika fázích, které na sebe navazují. Věřím, že jsem dostatečně přiblížila základní principy insolvenčního řízení a můžu navázat na další kapitolu, která se bude zabývat věřiteli a jejich postavením v insolvenčním řízení.

³⁹ WINTEROVÁ, A. a kol. Civilní právo procesní, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.

⁴⁰ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

2 Postavení věřitelů v insolvenčním řízení

V této kapitole se nejdříve zaměřím na věřitelské orgány, které v insolvenčním řízení působí. Jsou jimi schůze věřitelů a věřitelský výbor. U těchto orgánů popíšu jakou roli v insolvenčním řízení hrají a jakými právy disponují. V další části této kapitoly se zaměřím na postavení věřitelů v tomto řízení, ale z jiného úhlu pohledu, než jak je popsáno v zákoně. Tzn. toto postavení jsem v mé bakalářské práci pojala jako strategii, kterou by měl věřitel uplatnit pokud by se jeho dlužník dostal do úpadku a tímto eliminoval rizika ze ztrát v uspokojení své pohledávky, kterých by se mohl dopustit při nesprávném postupu. Toto postavení věřitele popíšu u každého způsobu řešení úpadku zvlášť a zároveň tuto formu řešení úpadku, ať už to bude konkurz, reorganizace či oddlužení stručně popíšu.

2.1 Věřitelské orgány

Vzhledem k tématu mé bakalářské práce si myslím, že je příznačné se věřitelským orgánům věnovat v mé práci blíže. V této části práce se budu snažit co nejlépe popsat jak fungují věřitelské orgány, jakými právy a povinnostmi disponují, zvláště pak jakými právy disponují v jednotlivých formách řešení úpadku.

V průběhu insolvenčního řízení uplatňují věřitelé svá práva především prostřednictvím věřitelských orgánů, kterými jsou schůze věřitelů a věřitelský výbor. Díky těmto orgánům mají věřitelé větší možnost ovlivnit průběh insolvenčního řízení a to tím, že mohou ustanovit insolvenčního správce, při splnění určitých předpokladů také zvolit způsob řešení úpadku nebo také vyjadřují svůj souhlas s vyhlášením moratoria. Všechny tyto vybrané možnosti, které věřitelům dává insolvenční zákon byly do insolvenčního zákona zahrnuty ve snaze posílit vliv věřitele v insolvenčním řízení.

2.1.1 Schůze věřitelů

Schůze věřitelů je vrcholným orgánem věřitelů. Její oprávnění jsou dána výslovně insolvenčním zákonem a také na sebe mohou převzít oprávnění náležící věřitelskému výboru. Platí také, že dokud není věřitelský výbor zvolen, vykonává jejich práva právě schůze věřitelů. Schůzí věřitelů náleží volba a odvolání členů věřitelského výboru a rozhodují o tom zda ponechají ve funkci prozatímní věřitelský výbor nebo zvolí nový (§ 46 odst. 2 InZ.).

Kompetence schůze věřitelů

Významnou pravomocí této schůze je hlasování o osobě insolvenčního správce. V ZKV tato možnost neexistovala a záměrem zákonodárců v této záležitosti bylo předejít, aby věřitelé byly vyloučeni z možnosti kontroly činnosti insolvenčního správce a na druhou stranu také zabránit tomu, aby byl insolvenční správce ovládán jednou skupinou věřitelů k prosazování svých zájmů, které jsou v rozporu se zásadami insolvenčního řízení a společným zájmem věřitelů.⁴¹

Odvolat předběžně zvoleného insolvenčního správce může schůze věřitelů na schůzi, která následuje po přezkumném jednání. Právo ustanovit nového insolvenčního správce schůzi náleží pouze na schůzi následující po přezkumném jednání a pokud tohoto práva nevyužijí v tomto okamžiku, tak v průběhu řízení tuto možnost již mít nebudou. O otázce insolvenčního správce se musí hlasovat vždy, neboť je to dáno § 48 odst. 2 IZ jako povinný předmět schůze. Pokud se schůze rozhodne insolvenčního správce odvolat mají možnost ustanovit nového svým vlastním rozhodnutím a dle vlastního volného výběru. Toto rozhodnutí je pak insolvenční soud povinen potvrdit, zamítnout ho může jen v případě pokud zvolená osoba nemá příslušnou kvalifikaci nebo je podjatá.⁴²

Dalším novým oprávněním schůze věřitelů oproti ZKV můžeme v insolvenčním zákoně vidět v paragrafech 150 až 153, které umožňují věřitelům rozhodnout o způsobu řešení úpadku. Tato koncepce vychází z myšlenky, že věřitelé by se výraznou měrou měli podílet na rozhodnutí o způsobu řešení s tím, že následky chybně zvoleného způsobu budou nést oni samotní. Tato možnost byla dána také proto, aby dlužník přistupoval ke svému úpadku co nejotevřeněji a poskytoval věřitelům ty nejlepší informace o jeho situaci a tímto se ve své spolupráci vyhnuli způsobu řešení úpadku, které by bylo jak pro věřitele tak pro dlužníka nevhodné. Toto rozhodování je možné volit, pokud je u dlužníka dána možnost rozhodovat se mezi dvěma formami způsobu řešení a také pokud způsob řešení již nebyl určen soudem.⁴³ Odsouhlasený způsob řešení úpadku věřiteli musí následovně přijmout i soud, nepřijme ho pouze v zákonem vymezených důvodech.

Jako třetí důležitou pravomoc schůze věřitelů uvedu určení znalce za účelem ocenění majetku zařazeného do majetkové podstaty. Toto oprávnění věřitelů je možné najít v § 153

⁴¹ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁴² HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁴³ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

IZ. Tuto pravomoc mohou věřitelé uplatnit pouze v případě, že je úpadek řešen reorganizací nebo konkurzem. Osoba znalce je schválena, pokud pro ni hlasovala nejméně dvoutřetinová většina počíná podle výše pohledávek věřitelů přihlášených ke dni předcházejícímu konání schůze věřitelů.⁴⁴

Na závěr části týkající se pravomocí schůze věřitelů ještě uvedu jaké možnosti má schůze věřitelů v konkrétních způsobech řešení úpadku. Pokud bude úpadek řešen konkurzem může schůze věřitelů přijmout usnesení o způsobu zpeněžení majetkové podstaty. Při reorganizaci může schůze věřitelů rozhodnout např. o tom, kdo bude předkládat reorganizační plán a hlasovat o jeho schválení. V případě oddlužení zvolí schůze věřitelů formu oddlužení, tzn. zda bude oddlužení řešeno splátkovým kalendářem nebo zpeněžením majetkové podstaty.

2.1.2 Věřitelský výbor

Věřitelský výbor představuje v insolvenčním řízení základ pro zastupování práv věřitelů. V okamžiku kdy počet přihlášených věřitelů přesáhne počet 50 je schůze věřitelů povinna ustanovit věřitelský výbor, pokud je tento počet menší, je na vůli schůze, zda tak učiní či nikoliv. Pokud se rozhodne, že tak neučiní bude věřitelský výbor představovat buď ona sama anebo bude zvolen zástupce věřitelů.⁴⁵

Počet věřitelů ve výboru je dán zákonem a může se pohybovat v rozmezí od 3 do 7. O konkrétním počtu pak rozhoduje schůze věřitelů. Předpokladem členství ve věřitelském výboru je splnění několika podmínek.

- 1) musí se jednat o zajištěného věřitele
- 2) členem se nemůže stát osoba u které je důvod pochybovat o nepodjatosti vzhledem k osobě dlužníka
- 3) členem věřitelského výboru musí být osoba důvěryhodná a způsobilá.

Kompetence věřitelského výboru

Hlavním úkolem věřitelského výboru je chránit společný zájem věřitelů a zároveň přispívat k naplnění účelu insolvenčního řízení ve spolupráci s insolvenčním správcem. V této souvislosti má věřitelský výbor tyto vybrané pravomoci:

- 1) dohlížet na činnost insolvenčního správce

⁴⁴ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁴⁵ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

- 2) poskytovat podporu insolvenčnímu správci při jeho činnosti
- 3) uděluje souhlas správci nebo dlužníku s dispozičními právy k uzavírání smluv o úvěrovém financování

dalšími oprávněními jsou:

- právo na úhradu nákladů a odměnu za činnost ve věřitelském výboru
- udělení souhlasu k ukončení provozu podniku dlužníka
- schválení zpeněžení dlužníkovy majetku prodejem movitých věcí a nemovitostí a další.

2.2 Postavení věřitele před zahájením insolvenčního řízení

Věřitel má v insolvenčním řízení postavení hlavního strategického subjektu, protože je to právě on o jehož práva a uspokojení v řízení jde. Cílem věřitele je co nejvyšší uspokojení své pohledávky. V okamžiku kdy mezi dlužníkem a věřitelem vznikne závazkový vztah ze kterého vyplývá, že dlužník má povinnost uhradit svoji splatnou pohledávku a věřitel má právo na její zaplacení včetně příslušenství, je důležité, aby o svou pohledávku, která je majetkovým právem řádně pečoval, tzn. aby dodržoval zásadu péče o svůj majetek. Pokud bude tuto zásadu dodržovat je pravděpodobné, že bude moci včas reagovat a dosáhnout tak přednostního zaplacení pohledávky v době, kdy je to možné jejího zajištění nebo uznání její vykonatelnosti. Aby věřitel svůj majetek dostatečně ochránil je důležité aby dodržoval zásadu prevence, tzn. aby si vytvořil systém monitorování svých dlužníků podle výše jeho pohledávek. Předmětem věřitelova monitorování by měla být schopnost rozeznat úkony, kterými záměrně prodlužují dobu ve které jsou v prodlení, dále by měl mít přehled o splácení pohledávek u jeho ostatních věřitelů, sledování změn stavu zápisů, které se týkají nemovitostí, které má dlužník ve svém vlastnictví a získávání informací o platební morálce dlužníka vůči bance u které má dlužník případně úvěr. Tato činnost by měla být prováděna průběžně a měla by jí být pověřena konkrétní osoba. Samozřejmě by mělo toto monitorování odpovídat výši pohledávky, aby se toto monitorování finančně vyplatilo. V případě, že věřitel analyzuje, že dlužníkovi hrozí úpadek a není možnost individuálního uspokojení pohledávky, měl by mít věřitel díky monitoringu k dispozici tyto informace:

- 1) Pravděpodobná výše dlužníkovy movitého a nemovitého majetku.
- 2) Pravděpodobná výše zajištěných pohledávek.
- 3) Pravděpodobná výše nezajištěných pohledávek.
- 4) Pravděpodobný počet věřitelů.

V případě, že věřitel bude mít k dispozici tyto informace, má možnost provést analýzu své budoucí pozice a vyhodnotit stupeň svého vlivu mezi ostatními věřiteli.⁴⁶

V době před zahájením insolvenčního řízení je možné uplatnit zásadu spolupráce s dominantními věřiteli. V této době je možné s ostatními věřiteli jednat o způsobu řešení úpadku, společném postupu při složení věřitelského orgánu, případném společném postupu při odvolání insolvenčního správce a s tím související ustanovení nového insolvenčního správce. K preventivnímu opatření patří také monitorování insolvenčního rejstříku, díky kterému si může věřitel ověřit, zda bylo proti dlužníkovi zahájeno insolvenční řízení, ale také zjistit kolik času mu zbývá k podání přihlášky pohledávky.⁴⁷

2.3 Charakteristika konkurzu

Na základě věřitelského nebo dlužníkovy návrhu se zjišťuje, zda je dlužník v úpadku či hrozícím úpadku. Pokud je tato skutečnost potvrzena, soud vydá rozhodnutí o úpadku. Pokud je úpadek vyhlášen na dlužníka u kterého nepřichází v úvahu řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením, spojí soud rozhodnutí o úpadku s rozhodnutím o prohlášení konkurzu. Pokud situace není na první pohled zřejmá, vydá soud nejprve rozhodnutí o úpadku a do tří měsíců pak rozhodne o způsobu řešení úpadku. V tomto okamžiku přichází ke slovu schůze věřitelů, která se může usnést na způsobu řešení úpadku a soud je tímto rozhodnutím vázán. Výjimka přichází v úvahu jen tehdy, pokud přijatý způsob řešení schůzí věřitelů zákon neumožňuje vzhledem k osobě dlužníka.

Smyslem konkurzu je poměrně uspokojit zjištěné pohledávky z výnosu zpeněžení majetkové podstaty. Dlužník přichází v důsledku prohlášení konkurzu o veškerá práva disponovat s majetkem, který tvoří majetkovou podstatu. Tento majetek je insolvenčním správcem zpeněžen a jsou z něj uspokojeny zjištěné pohledávky.⁴⁸

Podle § 246 IZ. Přechází prohlášením konkurzu na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou. V pravomoci správce je vykonávat akcionářská práva s akciemi zahrnutými do majetkové podstaty, rozhodování o obchodním tajemství, vystupuje vůči zaměstnancům jako zaměstnavatel, zajišťuje provoz dlužníkovy podniku, vedení účetnictví a plnění daňových povinností. Insolvenční správce bude především soustřeďovat

⁴⁶ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

⁴⁷ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

⁴⁸ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnický*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

svou činnost na zjištění, zajištění a soupisu k dokončení přihlášených pohledávek, k přípravě přezkumného jednání a přípravě schůze věřitelů.

2.3.1 Postoj věřitele po rozhodnutí soudu o prohlášení konkurzu

Ještě předtím než soud rozhodne o řešení úpadku konkurzem, objevuje se první zásada, kterou by věřitelé měli uplatnit a tou je spolupráce s insolvenčním správcem. Tato spolupráce spočívá ve vyjádření správce o vhodnosti navrženého způsobu řešení věřiteli. Správce zhodnotí klady a zápory zvoleného způsobu, popíše případný plán dalšího postupu, navrhne možný plán a harmonogram zvoleného úpadku.⁴⁹

Je – li rozhodnuto o způsobu řešení úpadku konkurzem, důležitým rozhodnutím pro věřitele je, zda budou v insolvenčním řízení vystupovat jako aktivní či pasivní věřitelé. Aktivní účast věřitele se od té pasivní značně liší. Věřitel by v tomto rozhodování měl zohlednit, zda se mu aktivní účast vyplatí z hlediska porovnání výše pohledávky a vzniklých nákladů v podobě ztráty času např. při účasti ve věřitelském orgánu a zda mu tato aktivita přinese zvýšení pravděpodobnosti vyššího uspokojení ze zpeněžení majetkové podstaty a také smíření se s faktem, že tuto činnost bude vykonávat ve prospěch ostatních věřitelů, kteří zvolili pasivní účast v řízení. Pasivní účast obecně volí věřitelé, kteří předpokládají vzhledem k tomu, že nejsou dominantními zajištěnými věřiteli, že by pro ně aktivní účast neměla žádný efekt.⁵⁰

Náplní aktivního věřitele by měla být spolupráce s insolvenčním správcem a jeho kontrola a to proto, že insolvenční správce se po rozhodnutí o konkurzu stává jedinou osobou s dispozičními právy a na jeho postupu záleží úspěšnost řízení a náklady s ním související, jakož i výsledek incidenčních sporů apod. Aby měl věřitel možnost spolupráce s insolvenčním správcem, musí se stát členem věřitelského orgánu. Předpokladem kvalitní účasti je aktivní orientace v textu insolvenčního zákona a znalost povinností insolvenčního správce. Další činností aktivního věřitele je nahlédnutí do konkursních dokladů a samostatné vyhodnocení např. podmínek vrácení předmětu leasingové smlouvy nebo doplacení leasingových splátek v souvislosti s jeho následujícím zpeněžením, zajištění personálu podniku v případě, že

⁴⁹ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁵⁰ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

podnik pokračuje ve svém provozu nebo zajištění si dokladů od správce týkajících se převodu nemovitého a movitého majetku.⁵¹

Hlavním předmětem kontroly je pro věřitele zpeněžování majetkové podstaty, je to pochopitelné, protože snahou věřitele v insolvenčním řízení je co nejvyšší uspokojení jeho pohledávky. Podstatnou změnou oproti předchozí úpravě (ZKV) je zvýšení práv věřitelů a to právě i v kontrole insolvenčního správce ve zpeněžování majetkové podstaty.

Věřitel by měl včas vyhodnotit podezřelé úkony insolvenčního správce, aby se předešlo událostem, které se odehrávaly v době platnosti předešlé úpravy ZKV, kdy dříve než věřitelé stačili zjistit, že je dlužník v konkurzu, byl majetek zpeněžen tak rychle že to vedlo k podezření, zda toto zpeněžení bylo uskutečněno legálními kroky. Proto zákonodárci při tvorbě nového insolvenčního zákona na toto myslely a zařadili zde § 286 odst. 2 Inz., který říká, že o způsobu zpeněžení rozhoduje správce po udělení souhlasu věřitelského výboru. Zpeněžením majetkové podstaty aktivní účast věřitele nekončí. Další úkol věřitele spočívá v kontrole činnosti insolvenčního správce, zda výtěžek zpeněžení není použit k podnikatelské nebo jiné výdělečné činnosti a to ani v případě, kdy by toto použití odsouhlasil věřitelský výbor (§ 296 odst. 2 IZ). Právem věřitele je si opatřit doklady z nichž je schopen přezkoumat, zda byl výtěžek zpeněžení použit na úhradu např. pohledávek, které jsou uvedeny v § 168 odst. 2 IZ a jsou jimi pohledávky za majetkovou podstatou, náklady související se správou majetkové podstaty a dále pohledávky postavené na roveň pohledávkám, kterou jsou za majetkovou podstatou. Kontrolu správce by měl věřitel uplatňovat až do okamžiku podání konečné zprávy a vyúčtování odměny a výdajů insolvenčním správcem.⁵²

V této části kapitoly jsem se snažila popsat jaký postoj by věřitel měl zaujmout po vyhlášení konkurzu na jeho dlužníka. Nejdůležitějším rozhodnutím pro věřitele je zda zaujme postoj aktivního či pasivního věřitele. Při zvolení první varianty je jeho postavení poněkud složitější, protože bude zastupovat nejen zájmy své, ale také ostatních věřitelů, což ho bude stát čas i další náklady. Na druhou stranu může zvýšit šanci na lepší uspokojení jeho pohledávky. Nejdůležitějšími zásadami, kterými by se měl jako aktivní věřitel řídit je zásada informovanosti hned ze začátku, aby měl podklady ke zjištění, zda je jeho dlužník v úpadku. Další zásadou je aktivní spolupráce s insolvenčním správcem a to již před rozhodnutím o

⁵¹ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

⁵² HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

způsobu řešení. Zásady by měl věřitel uplatňovat především proto, aby pro něj probíhající řízení dopadlo s co nejmenšími náklady a s co nejlepším uspokojením.

Pokud mám zhodnotit postavení věřitele v konkurzu, myslím si, že by pro dominantní věřitele měla být velkou výhodou účast ve věřitelských orgánech. Věřitel by měl svou kontrolu zaměřit především na činnost insolvenčního správce a dát si pozor, zda svou činnost provádí s odbornou péčí a s co nejmenšími náklady a to především ve věci zpeněžování majetkové podstaty. Důležitým předmětem kontroly by mělo být na co byl výtěžek použit.

2.4 Reorganizace

Způsob řešení reorganizací je v insolvenčním zákoně upraven paragrafy 316 – 364. Konkrétně o věřitelích pojednávají paragrafy 334-337, kde je uvedeno, kteří věřitelé se reorganizace účastní, do jakých skupin se věřitelé rozdělují anebo o pohledávkách, které nejsou dotčeny reorganizačním plánem. Jedná se o novou úpravu, kterou v předchozí právní úpravě ZKV nenajdeme.

Reorganizací se podle § 316 IZ rozumí postupné uspokojování pohledávek při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů. Reorganizaci lze zvolit pouze v případě, pokud je osoba dlužníka podnikatelem, protože reorganizace se týká jeho podniku.

Pokud je úpadek řešen reorganizací je třeba zmínit, že při tomto způsobu mají věřitelé oproti jiným způsobům řešení největší vliv a to proto, že jsou oprávněni podat návrh na reorganizaci, ale také navrhnout osobu, která bude reorganizační plán sestavovat, hlasují o schválení reorganizačního plánu na schůzi věřitelů podle skupin, do kterých jsou zařazeni a nakonec také kontrolují plnění reorganizačního plánu a mohou se na tomto plnění také podílet pokud to plán dovoluje.⁵³

Významnou roli v reorganizaci hraje nepochybně sestavený reorganizační plán, podle kterého se bude průběh reorganizace vyvíjet za předpokladu, že bude schválen. Proto si myslím, že je třeba jeho sestavení věnovat velkou pozornost a také nevyhýbat se při tomto úkonu spolupráci s odborníky, kteří by mohli svými radami přispět k lepšímu výsledku reorganizace. V následující části si dovolím popsat jaký je průběh sestavení a schválení a jakou roli zde hrají věřitelé.

⁵³ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

2.4.1 Reorganizační plán

Reorganizační plán je soubor právních a ekonomických opatření a je klíčovým pojmem v reorganizaci, který vymezuje postavení dotčených osob v důsledku povolené reorganizace.

Dlužník má dvě možnosti předložení reorganizačního plánu a to buď současně s návrhem na povolení reorganizace nebo do 120 dnů od rozhodnutí o úpadku. Nelze opomenout, že soud může dlužníkovi zkrátit či ukončit tuto lhůtu z důvodu neplacení úroků dlužníkem věřitelům z jejich zajištěných pohledávek. Přednostní právo sestavit reorganizační plán může být dlužníkovi odepřen i v jiných případech, pokud se na tom věřitelé usnesou na schůzi věřitelů a mohou určit osobu, která plán sestaví. Soud pak musí k takovému rozhodnutí přihlížet.⁵⁴

Reorganizační plán musí obsahovat:

- 1) rozdělení věřitelů do skupin s určením, jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů
- 2) uvedení způsobu reorganizace
- 3) opatření k plnění reorganizačního plánu zejména z hlediska nakládání s majetkovou podstatou a určení osob, které jsou oprávněné s majetkovou podstatou nakládat, včetně rozsahu jejich práv
- 4) informace o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníkovy podniku nebo jeho části a za jakých podmínek
- 5) označení osob, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo které převezmou závazky dlužníka a nebo které zajistí jejich splnění, včetně rozsahu
- 6) informace o tom jak reorganizace ovlivní zaměstnanost v dlužníkově podniku a opatřeních, která mají být v tomto směru uskutečněna
- 7) uvedení závazků, které bude mít dlužník vůči věřitelům po skončení reorganizace⁵⁵

K projednání a schválení reorganizačního plánu dochází na schůzi věřitelů o přijetí se pak hlasuje dle skupin, které jsou stanoveny reorganizačním plánem. Věřitelé mají možnost hlasovat také mimo schůzi a to před podáním návrhu na povolení reorganizace a také před podáním insolvenčního návrhu. Pokud jsou splněny všechny zákonné podmínky a lze předpokládat, že plánem není sledován žádný nepoctivý záměr, soud reorganizační plán

⁵⁴ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁵⁵ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

schválí. Od účinnosti reorganizačního plánu má právo nakládat s majetkovou podstatou dlužník a celá reorganizace se pak řídí podle schváleného reorganizačního plánu.⁵⁶

2.4.2 Rozdělení věřitelů do skupin

Podle § 334 IZ se reorganizace účastní všichni přihlášení věřitelé, věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou a také věřitelé jim na roveň postavení. Jak už bylo řečeno výše, v případě reorganizace se věřitelé rozčleňují do skupin, aby bylo možné určit rozsah uspokojení zajištěných pohledávek a hlasování věřitelů o přijetí reorganizačního plánu. Tato skutečnost pak významně ovlivňuje výsledek hlasování o reorganizačním plánu. Dalším důvodem, proč se věřitelé rozdělují do skupin jsou rozdílné zájmy zajištěných a nezajištěných věřitelů, kdy zajištění věřitelé budou vzhledem ke snaze uspokojit svou zajištěnou pohledávku přednostně z majetku dlužníka preferovat konkurz, zatímco nezajištění věřitelé s ohledem na nepřiliš dobré uspokojení jejich pohledávky v případě konkurzu, budou raději volit variantu reorganizace. Rozdělení do skupin provádí autor reorganizačního plánu při respektování zákonných kritérií s následným schválením soudem. V každé skupině by měli být zařazeni věřitelé se shodným právním postavením a identickými hospodářskými zájmy. V reorganizačním plánu pak musí být uvedeno, jaká kritéria byla použita pro rozdělení věřitelů do skupin. Samostatnou skupinu věřitelů tvoří každý zajištěný věřitel, společníci, členové dlužníka a věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny. Tzn. že takový věřitel bude představovat vlastní věřitelskou skupinu a to bez potřeby prokazovat shodu svých hospodářských zájmů s členy stejné skupiny.⁵⁷

Reorganizační plán je schválen, pokud pro něj hlasuje vždy většina věřitelů z každé skupiny, jejíž pohledávky činí nejméně polovinu z celkové výše pohledávek věřitelů každé skupiny. Ke schválení reorganizačního plánu je nutný souhlas insolvenčního soudu, který plán schválí při splnění těchto podmínek:

- 1) reorganizační plán musí být v souladu se zákonem
- 2) přijetím reorganizačního plánu není sledován nepoctivý zájem
- 3) každá skupina věřitelů musí plán přijmout
- 4) věřitel získá podle plánu plnění, jehož hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší, než hodnota plnění, které by věřitel obdržel, pokud by

⁵⁶ LISSE, L. Insolvenční právo. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

⁵⁷ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

úpadek byl řešen formou konkurzu, ledaže přejímající věřitel souhlasí s nižším plněním

- 5) pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené již byl uhrazeny nebo budou uhrazeny hned poté co reorganizační plán nabude účinnosti, ledaže by bylo mezi dlužníkem a věřitelem dohodnuto jinak.

Od okamžiku schválení plánu soudem je další průběh insolvenčního řízení určován reorganizačním plánem. Podle § 356 IZ účinností reorganizačního plánu má práva vůči dlužníkovi pouze takový věřitel, který je v tomto plánu uveden za podmínek v něm uvedených a tato práva může uplatňovat v rozsahu, která jsou reorganizačním plánem omezena. Dále podle tohoto ustanovení od účinnosti plánu zanikají práva třetích osob k majetku, který náleží do majetkové podstaty a tato práva rovněž vznikají pouze osobám uvedeným v reorganizačním plánu.⁵⁸

2.4.5 Zásady věřitele v reorganizaci

Tak jako při řešení úpadku konkurzem, také u tohoto způsobu řešení by měl věřitel uplatňovat zásadu prevence a informovanosti. Pokud při monitorování dlužníka upadne v podezření, že se dlužník začíná přibližovat stavu hrozícího úpadku, měl by vstoupit do jednání s dlužníkem a zkonzultovat s ním jeho situaci. Pokud uzná svůj problém a nezatajuje podstatné informace, mohou společně přistoupit k řešení. Tato zásada pak přechází na zásadu spolupráce s ohroženým dlužníkem. Tato spolupráce se vyplatí oběma stranám, protože povolení na reorganizaci je dáno pouze za splnění přísných podmínek, kterou je také předložení reorganizačního plánu a to do 15 dnů od rozhodnutí o úpadku, který musí být schválen nejméně polovinou zajištěných věřitelů podle výše jejich pohledávek a polovinou nezajištěných věřitelů podle výše jejich pohledávek (§ 316 odst. 5 IZ). Tohoto se samozřejmě dosahuje snadněji, pokud věřitelé i dlužník spolupracují. Pokud si dlužník uvědomí včas svou situaci může s předstihem tento plán vypracovat a rovněž informovat všechny věřitelé a domluvit se na spolupráci. Pokud bude mít věřitel zájem na tom, aby bylo dosaženo cíle povolení na reorganizaci a má – li ve vypracování plánu a v orientaci se v insolvenčním právu větší zkušenosti než dlužník může k tomuto cíli významně přispět.⁵⁹

⁵⁸ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

⁵⁹ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

Stejně jako v konkurzu se věřitel před rozhodnutím o úpadku rozhoduje o své aktivní či pasivní účasti. Oproti konkurzu tato účast vyžaduje větší intenzitu, protože při reorganizaci je věřitel více vtažen do spolurozhodování a tím i za výsledek celé reorganizace.

Po schválení reorganizačního plánu by měl věřitel stále uplatňovat své aktivní účastenství a to zásadou kontroly činnosti dlužníka při plnění reorganizačního plánu. Snahou věřitelů by mělo být usilovat o to, aby některé úkony, které mají zásadní význam, mohl dlužník uskutečňovat pouze s předběžným souhlasem věřitelského výboru, i když taková povinnost není uvedena v reorganizačním plánu. Věřitel by předem měl vytipovat nejdůležitější úkony, kterými by se dlužník mohl pokusit pro sebe získat neoprávněnou výhodu a po kterých by měl požadovat předem zmíněné schválení.⁶⁰

Myslím si, že prioritou v reorganizaci je uplatňovat zásadu spolupráce s dlužníkem, nikoliv s insolvenčním správcem. Tato spolupráce by měla být uplatňována hlavně v případě, pokud věřitel usiluje o povolení reorganizace. Může totiž dlužníkovi významným způsobem pomoci s vypracováním reorganizačního plánu, pokud má v této oblasti širší rozhled než dlužník. Největším úskalím pro věřitele je podle mě reorganizační plán, který pokud by nebyl vypracován správně, nemusela by být reorganizace povolena. Velký pozor by si věřitel měl dát na to, aby byl vůbec do reorganizačního plánu zahrnut. V případě, že by tomu tak nebylo, neměl by již žádnou šanci uspokojit svou pohledávku. V průběhu reorganizace by měl věřitel monitorovat dlužníka v jeho činnosti, zda postupuje podle reorganizačního plánu a zda nepostupuje způsobem, který je v rozporu s tímto plánem a neuplatňuje si neoprávněně pro sebe nějaká zvýhodnění.

2.5 Oddlužení

V insolvenčním zákoně je tento způsob řešení úpadku upraven paragrafy 389 – 418. Dříve než přistoupím k zásadám, které by měli věřitelé uplatňovat v případě řešení úpadku formou oddlužení, chtěla bych nastínit charakteristiku tohoto způsobu, za jakých podmínek může být oddlužení jako způsob řešení úpadku zvolen a jak probíhá.

Tak jako je reorganizace o níž bylo pojednáno v předchozí části, která je určena výhradně pro podnikatele, nabízí insolvenční zákon také způsob řešení úpadku, který je naopak určen pouze pro nepodnikatele. Může se přitom jednat jak o fyzickou tak i právnickou

⁶⁰ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

osobu. V případě právnických osob se jedná především o nadace, spolky, obecně prospěšné společnosti a společenství vlastníků.

Podmínkami povolení oddlužení je, že dlužník má a nabízí ke zpeněžení takový majetek, který uspokojí nejméně 30% pohledávek nezajištěných věřitelů anebo takový majetek nemá, ale má takovou pravidelnou mzdu ze které může v následujících 5 letech splatit 30 % pohledávek nezajištěným věřitelům.⁶¹

Dalším specifikem tohoto způsobu je také podání návrhu, které je výlučně v pravomoci dlužníka. Návrh na povolení oddlužení musí obsahovat:

- 1) označení dlužníka a osoby, které jsou oprávněné za dlužníka jednat
- 2) údaje o očekávaných příjmech dlužníka v příštích 5 letech
- 3) údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky⁶²

Společně s návrhem, musí dlužník insolvenčnímu soudu dodat také písemné prohlášení nezajištěného věřitele, že souhlasí s tím, že hodnota plnění, které věřitel při oddlužení obdrží bude nižší než 30 % jeho pohledávky.

Povolení oddlužení je nejčastěji spojeno s rozhodnutím o úpadku. I pro tento způsob řešení úpadku je určen insolvenční správce ke zjištění a soupisu majetkové podstaty. V rozhodnutí jsou vyzváni i věřitelé k podání přihlášek svých pohledávek a to do 30 dní a také je zde uvedeno přezkumné jednání jakož i den, kdy je svolána schůze věřitelů, která většinou na přezkumné jednání naváže. Povinností dlužníka je se této schůze účastnit, pokud by tak neučinil a neměl by závažný důvod, má se za to, že dlužník vzal návrh zpět a je přistoupeno k řešení úpadku konkurzem.⁶³

Podle § 398 odst. 1 IZ lze oddlužení provést dvojím způsobem a to buď způsobem zpeněžení majetkové podstaty anebo dle splátkového kalendáře. Způsob může navrhnout dlužník, tímto návrhem nejsou věřitelé vázáni. O formě oddlužení se věřitelé dohodnou na schůzi věřitelů na základě hlasování. Hlasovacím právem disponují pouze nezajištění věřitelé, kteří včas přihlásili své pohledávky. Pokud pro formu oddlužení hlasuje nadpoloviční většina věřitelů podle výše svých pohledávek je usnesení přijato.⁶⁴

⁶¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnické*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

⁶² LISSE, L. *Insolvenční právo*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.

⁶³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnické*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

⁶⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro neprávnické*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

Odhlasovanou formu oddlužení musí následně schválit také insolvenční soud. Účinky schválení oddlužení nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí v insolvenčním rejstříku. Dále se postupuje podle zvoleného způsobu oddlužení.

Insolvenční soud může rozhodnout o zrušení oddlužení jestliže:

- 1) dlužník neplní podstatné povinnosti podle schváleného způsobu oddlužení
- 2) pokud se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude schopen splnit
- 3) v důsledku zaviněného jednání vznikl dlužníkovi po schválení oddlužení peněžité závazek delší 30 dnů po lhůtě splatnosti
- 4) pokud to navrhne dlužník

2.5.1 Zásady věřitele v oddlužení

Jak již bylo několikrát zmiňováno, v okamžiku kdy poskytne věřitel dlužníkovi své peníze, musí o svou pohledávku pečovat. Z toho vychází zásada informovanosti a prevence. V této fázi věřitel toho moc ale nenadělá, protože v oddlužení může návrh podat pouze dlužník. Pokud, ale na základě monitorování dlužníka věřitel zjistí, že by se mohl dlužník nacházet v úpadku, vstoupí do jednání s ním. Postoj, který může věřitel v této situaci zaujmout, je že se rozhodne dlužníkovi pomoci s vypracováním návrhu na povolení oddlužení, jelikož dlužník jako nepodnikatel lze předpokládat, že v takových situacích mít zkušenosti nebude.

I v této podobě řešení úpadku, musí věřitel vědět zda se mu tato spolupráce a jeho aktivní postavení vyplatí, vzhledem k výši jeho pohledávky. To, co by měl věřitel analyzovat jsou tyto faktory: výše vlastní pohledávky dlužníka a jejího příslušenství, celková zadluženost dlužníka, hodnota jeho zpeněžitelného majetku, výše dlužníkovy měsíčního příjmu, existence či neexistence společného jmění manželů, pořadí velikosti vlastní pohledávky mezi nezajištěnými věřiteli a především odhad vlastního podílu výsledku zpeněžení dlužníkovy majetku a nebo zhodnocení jakou část pohledávky zaplatí dlužník formou splátek za 5 let a jak velká část zůstane nezaplacena. Po zhodnocení těchto faktorů by si věřitel měl zhodnotit zda má jeho aktivní účast pro jeho uspokojení význam.

Dalším krokem věřitele by mělo být zjištění, zda zejména dominantní věřitelé nemají problém přistoupit na řešení úpadku oddlužením a pokud ne, tak jakou formu by upřednostnili, zda by ta byla forma zpeněžení či splátkového kalendáře. Jednou z možností, jak si vzájemně může dlužník s věřitelem ulehčit cestu k vyššímu uspokojení a překonat nástrahy složitého procesu oddlužení, je že se ještě před podáním návrhu na oddlužení dlužník s nezajištěnými věřiteli dohodnou na konkrétní způsobu, kterým se oddlužení provede. Touto

dohodou obě strany výrazně usnadní rozhodování insolvenčního soudu o povolení oddlužení.⁶⁵

Ve výše popsané kapitole byly stručně popsány jednotlivé formy řešení úpadku a v návaznosti na to byl i popsán postoj věřitele, který by mohl zaujmout pokud se jeho dlužník dostane do úpadku. Postoj věřitele v insolvenčním řízení se podle mého názoru odvíjí hlavně od výše jeho pohledávky. Věřitelé, kteří budou vlastnit dominantní pohledávky se budou s největší pravděpodobností v řízení angažovat více, než věřitelé jejichž výše pohledávky je nižší. V další kapitole popíšu způsoby, jakými se uplatňují jednotlivé druhy pohledávek v konkurzu, reorganizaci a v oddlužení a zhodnotím rizika, která se můžou při uplatňování pohledávek objevit.

⁶⁵ HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

3 Způsoby uspokojení věřitelů

Z pohledu věřitele nejdůležitější okamžik, neboť účast v insolvenčním řízení absolvuje právě proto, aby dosáhl cíle co nejvyššího uspokojení jeho pohledávky. V této kapitole se způsoby uspokojení věřitelů věnuji proto, že v insolvenčním řízení se rozdílně uspokojují pohledávky zajištěných, nezajištěných věřitelů a věřitelů, kteří vlastní pohledávku za majetkovou podstatou

3.1 Pohledávky v rámci insolvenčního řízení

V insolvenčním řízení rozlišujeme pohledávky uplatněné přihláškou, pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky na roveň jim postavené a pohledávky vyloučené z uspokojení v rámci insolvenčního řízení. Postup věřitelů, kteří své nároky chtějí uplatnit přihláškou je obsažen v § 165 až 167 IZ. Okamžikem, kdy je zahájeno insolvenční řízení, jsou věřitelé oprávněni uplatňovat své pohledávky přihláškou. Pokud je insolvenční řízení zahájeno věřitelským návrhem, je tato pohledávka první přihlášenou pohledávkou, neboť přihláška pohledávky je povinnou náležitostí věřitelského návrhu. Doporučením pro věřitele, ale je, aby své přihlášky podávali pouze v nutných případech, kdy hrozí promlčení, neboť v případě zamítnutí věřitelského návrhu by bylo podání přihlášky zbytečnou námahou věřitele.⁶⁶

Věřitelé, kteří své nároky chtějí uplatnit formou přihlášky se uspokojují v závislosti na způsobu řešení úpadku. Rozvrhem v případě, kdy je úpadek řešen konkursem, reorganizačním plánem v případě reorganizace a nebo plněním při oddlužení.

Insolvenční zákon upravuje situace, kdy jsou pohledávky automaticky považovány za přihlášené, aniž by věřitelé byli v přihlašování své pohledávky nějak aktivní. A jsou jimi:

- 1) Zvláštní případ související s povolením moratoria, kdy se za věřitele dlužníka považují všichni přihlášení věřitelé a osoby uvedené v seznamu závazků, který má povinnost dlužník předložit společně s návrhem na povolení moratoria. Je třeba zdůraznit, že osoby uvedené v seznamu dlužníka se za věřitelé považují pouze za doby trvání moratoria (§ 121 odst. 2 IZ.).
- 2) Pohledávky společníků nebo členů dlužníka vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo družstvu se nepřihlašují nýbrž se pouze oznamují svůj nárok

⁶⁶ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

insolvenčnímu správci, který jej vede v evidenci. Tyto nároky jsou v insolvenčním řízení uspokojeny až jako poslední(§ 172 odst. 4 IZ.).

- 3) Nárokům dlužníkových zaměstnanců z pracovně právních vztahů dává insolvenční zákon charakter uplatněných nároků, pokud jejich výše vyplývá z účetnictví dlužníka nebo jeho evidence (§ 203 odst. 2 IZ.).
- 4) V případě v případě řešení úpadku konkurzem zaniká společné jmění manželů a pokud jednomu z manželů vznikla pohledávka po prohlášení konkurzu dlužníka, považuje se tento nárok za přihlášenou pohledávku a je uspokojován jako ostatní nároky uplatněné běžnou přihláškou pohledávky (§ 275 IZ.).
- 5) Pohledávky věřitelů, které vyplývají z účetnictví dlužníka, je – li dlužníkem banka, spořitelní a úvěrní družstvo nebo pobočka zahraniční banky se považují za přihlášené od okamžiku prohlášení konkurzu na majetek dlužníka (373 odst. 1 IZ.).

3.1.1 Pohledávky zajištěných věřitelů

Zvláštní pozici v insolvenčním řízení co se týče uplatňování pohledávek vidím v zajištěných věřitelích. Nejprve ale vysvětlím, kdo je tzv. zajištěným věřitelem. Zajištěným věřitelem se míní věřitel, jehož pohledávka je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty a nástrojem zajištění je buď zástavní právo, zadržovací právo, omezení převodu nemovitosti nebo zajišťovací převod práva (§ 2 písm. g IZ.). Být zajištěným věřitelem přináší řadu výhod, avšak nespadá do skupiny věřitelů, jejichž pohledávky jsou zákonem automaticky považované za přihlášené jak bylo popsáno výše, ale musí se svého zajištění dovolat přihláškou pohledávky a navíc uvést okolnosti, které ho osvědčují a připojit listiny, které se tohoto týkají. Pokud předepsané náležitosti neuvede, nebude ani vyzván insolvenčním správcem k tomu, aby tyto náležitosti doplnil a z této pohledávky se pak stane pohledávka nezajištěná. V seznamu přihlášených pohledávek se tyto zajištěné pohledávky uvádějí zvlášť a věřitel může být uspokojen kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení.⁶⁷

Specifikem zajištěného věřitele je, že je jeho pohledávka uspokojena z majetku poskytnutého k zajištění. Tito zajištění věřitelé se uspokojují ze 100% výtěžku zpeněžení po odečtení částky, která náleží jako odměna správci a nákladů na správu a zpeněžení. Pořadí uspokojení věřitelů se určuje podle vzniku zástavního nebo zadržovacího práva. Úskalím

⁶⁷ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

zajištěných věřitelů je v tom, že pokud po rozhodnutí o úpadku je ocenění zajištěného majetku znalcem nižší než činí hodnota pohledávky, považuje se vzniklý rozdíl za pohledávku nezajištěnou.⁶⁸

Zajištěný věřitel má také možnost významným způsobem ovlivnit průběh insolvenčního řízení a to tím, že je mu dána pravomoc hlasovat v některých důležitých otázkách jako je např. hlasování o přijetí usnesení o způsobu řešení úpadku, má možnost udělovat pokyny insolvenčnímu správci ve věci správy jeho zajištěného majetku a zpeněžení zajištěného majetku k uspokojení jeho pohledávky.⁶⁹

Pokud bych měla tato práva a povinnosti zajištěných věřitelů shrnout, vidím v tom více klady než zápory. Jsou zde, ale okamžiky, ve kterých by měl být věřitel obezřetný. Podle mého názoru by měl věřitel věnovat velkou pozornost přihlášce své pohledávky, aby skutečně obsahovala všechny předepsané náležitosti. Vzhledem k výhodám, které ze zajištěné pohledávky plynou, se vyplatí vynaložit náklady na pomoc odborníka. Domnívám se, že ztráty, které by věřiteli plynuly z přeměny zajištěné pohledávky na nezajištěnou v případě nepřipojení nebo nedodání listin, by mohly být podstatně vyšší než náklady, které vynaloží na spolupráci se specialistou. Mým názorem ale je, že by insolvenční správce na tyto skutečnosti měl upozornit nebo věřitele vyzvat, aby potřebné náležitosti doplnil z toho důvodu, že by měli být tito věřitelé zvýhodnění před ostatními, protože si zajistili svou pohledávku a tudíž by jim toto upozornění insolvenční správce ze zákona mohl poskytnout. A aby zajištění věřitelé tyto povinné náležitosti nebrali na lehkou váhu a nespolehali na upozornění správce, bylo by např. nedodání listin a následné potřebné upozornění sankcionováno tím, že by z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku bylo odečteno procento z částky ve prospěch buď správce nebo by bylo zahrnuto do nákladů. Pozornost věřitele by měla být upřena také na to, jaký majetek zastavuje či zadržuje a měl by mít k dispozici i názor znalce k tomuto majetku, aby v budoucnosti, v případě úpadku dlužníka nedošlo k zápornému rozdílu mezi výši pohledávky a zastaveného či zadrženého majetku.

⁶⁸ HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.

⁶⁹ *Postavení věřitelů a věřitelské orgány* [on -line]. [cit. 12. 4. 2011] Dostupné na WWW:<
<http://www.justice.cz>>

3.1.2 Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené

Výčet těchto pohledávek je poměrně obsáhlý, jejich taxativní výčet se nachází v § 168 odst. 1 a 2 IZ. Jedná se především o pohledávky, které souvisí se správou a udržováním majetkové podstaty v průběhu insolvenčního řízení nebo náklady s vzniklé v souvislosti s provozováním dlužníkovy podniku. Insolvenční zákon tyto pohledávky rozdělil na dva okruhy a to z hlediska doby jejich vzniku. Zahrnuje pohledávky, které vzniknou v okamžiku po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria a těmi jsou pro představu náhrada hotových výdajů a odměna předběžného správce, náhrada nutných výdajů a odměna likvidátora dlužníka nebo pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria.

Druhou skupinou pohledávek jsou pohledávky, které vznikly po rozhodnutí o úpadku. Za tyto pohledávky insolvenční zákon označuje např. náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty, daně, poplatky, cla, které vznikly v období po rozhodnutí o úpadku, hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady spojené s udržováním a správou majetkové podstaty.

Pohledávky postavené na roveň pohledávkám za podstatou najdeme v § 169 InZ. Jedná se především o pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců, které vznikly v posledních třech letech před rozhodnutím o úpadku nebo po něm, dále jsou zde přiřazeny pohledávky věřitelů na náhradu škody způsobené na zdraví apod.

Tyto shora popsané pohledávky se neuplatňují v insolvenčním řízení přihláškou, ale přímo u insolvenčního správce v průběhu insolvenčního řízení jsou uspokojovány průběžně. Ideální je jejich uspokojení ihned po jejich splatnosti, je to možné s ohledem na výši majetkové podstaty. Lze o nich hovořit jako o pohledávkách přednostních.⁷⁰

3.1.3 Nepřednostní pohledávky

Třetí skupinu pohledávek tvoří tzv. nepřednostní pohledávky, které se uplatňují v insolvenčním řízení přihláškou, tak jak bylo popsáno výše. Jsou to pohledávky, které vznikly v minulosti před rozhodnutím o úpadku. Jsou uspokojovány poměrně a způsobem, který bude odvislý od zvolené řešení úpadku, tzn. buď rozvrhovým usnesením v konkurzu, reorganizačním plánem v reorganizaci nebo plněním splátkového kalendáře při oddlužení.

⁷⁰ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

Jednoduše řečeno jsou to všechny pohledávky, které nelze zařadit mezi pohledávky za podstatou a pohledávky jim na roveň postavené a nejsou zajištěny zástavním právem k majetku, jenž patří do majetkové podstaty.⁷¹

Myslím si, že takto popsané rozdělení je důležité vymezit pro pochopení následující části. Pro přehlednost ještě přikládám schéma, které umožní snazší pochopení pohledávek, které se v insolvenčním řízení objevují.

Schéma pohledávek v insolvenčním řízení

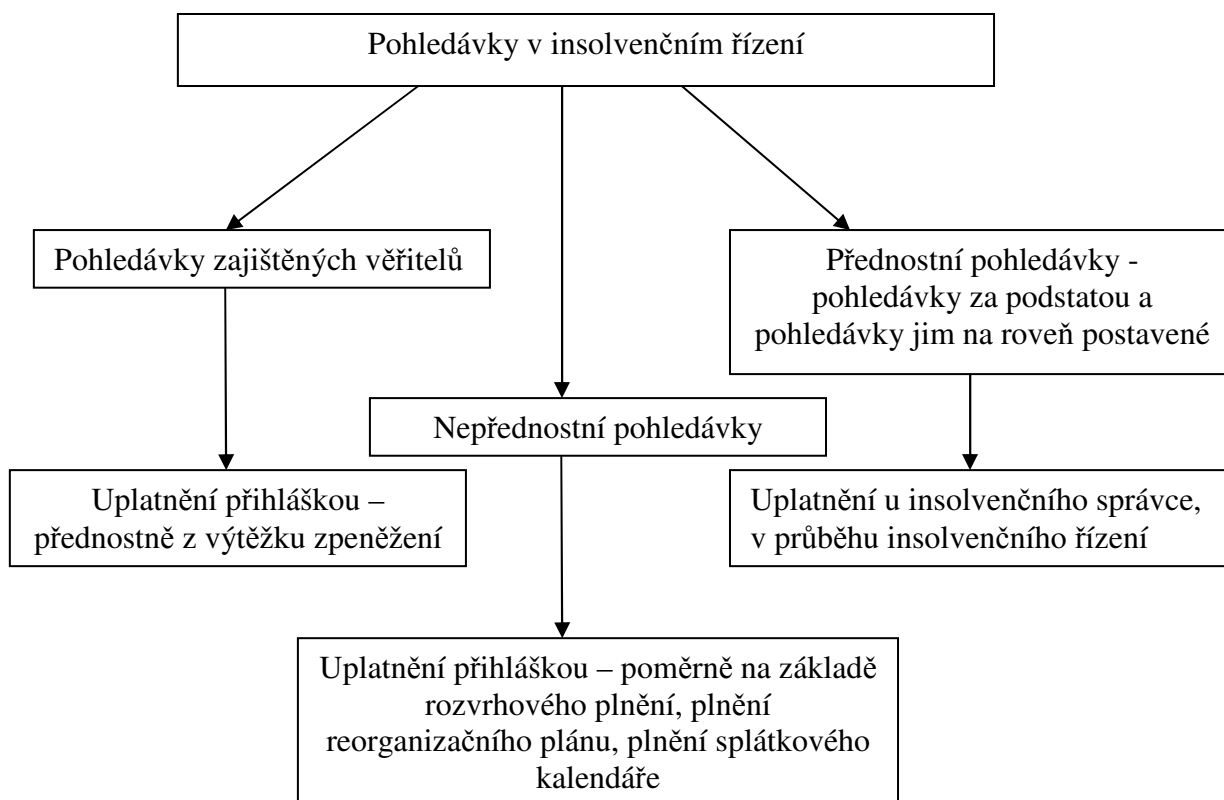

Schéma č. 3. 1: vlastní zpracování

V následující části se pokusím nastínit, jak dochází k uspokojení věřitelských pohledávek v jednotlivých způsobech řešení úpadku a to proto, že toto uspokojování se uskutečňuje odlišně. Pokusím se najít jaká rizika při tomto uplatňování na věřitele číhají a také se budu snažit zhodnotit, který způsob řešení je pro věřitele v tomto ohledu nejjednodušší a nejvýhodnější.

⁷¹ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

3.2 Uspokojování pohledávek věřitelů v konkurzu

V konkurzu se pohledávky věřitelů uspokojují rozdílně v závislosti na tom o které pohledávky se jedná. Odlišně se uspokojují pohledávky zajištěných věřitelů, pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené a taky nepřednostní pohledávky.

3.2.1 Uspokojení přednostních pohledávek v konkurzu

Obecně platí, jak už bylo popsáno výše, že tyto pohledávky by měly být uspokojovány nejlépe ve lhůtě jejich splatnosti a kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. V praxi to v případě konkurzu bývá tak, že insolvenční správce nemá po prohlášení konkurzu žádné finanční prostředky, neboť ještě není zpeněžen majetek. Sice bývají finanční prostředky ze zpeněžení zajištěného majetku, ale ten nesmí být použit na uspokojení těchto pohledávek, nýbrž pohledávek zajištěných věřitelů. To ovšem nevadí, ale insolvenční správce musí uspokojení těchto pohledávek stihnout nejpozději do vydání rozvrhového usnesení. Pokud nastane situace, že výtěžek ze zpeněžení bude nedostačující, řeší se tato situace způsobem podle § 305 odst. 2 IZ., tak že přednostně jsou uhrazeny hotové výdaje insolvenčního správce, poté pohledávky věřitelů ze smluv vzniklých za doby moratoria, pohledávky úvěrového financování, následuje uhrazení nákladů spojených s údržbou a správou majetkové podstaty a poté pohledávky na výživné ze zákona. Zbývající přednostní pohledávky v tomto případě budou uhrazeny poměrně. Toto se uskutečňuje vydáním rozvrhového usnesení pro uspokojení těchto pohledávek, samozřejmě po uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů a zbytek věřitelů zůstane bez jakéhokoliv uspokojení. K tomuto dochází především tehdy, pokud se do úpadku dostane dlužník, jehož veškerý majetek je předmětem zajištění. Tudíž všechny peněžní prostředky budou vyčerpány na uhrazení zajištěných pohledávek.⁷²

3.2.2 Uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů

Jak je už z předchozího textu patrné, pohledávky zajištěných věřitelů musí být v insolvenčním řízení uspokojovány jako první a to z výtěžku zpeněžení majetku, který je zajištěn a to bez odkladu po zpeněžení. Z tohoto výtěžku jsou odečteny náklady spojené se zpeněžením majetkové podstaty, ale maximálně mohou tyto náklady činit 5 % z vytěžované částky a dále skutečně vynaložené náklady na správu majetku nejvýše 4% výtěžku. Při správě

⁷² MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

a prodeji majetku ke kterému se váže právo ze zajištění, je insolvenční správce povinen dbát příkazů zajištěného věřitele a to především v ohledu na výši nákladů, které mají být odečteny. Pokud by náklady měly přesáhnout výše zmíněnou částku, potřebuje k tomuto insolvenční správce souhlas věřitele. 2% výtěžku ze zpeněžení zajištěného majetku ještě náleží jako odměna insolvenčnímu správci.⁷³

Nepostačí – li zpeněžený zajištěný majetek k úhradě zajištěných pohledávek, uspokojují se tyto pohledávky nebo jejich části z volného výtěžku spolu s ostatními nepřednostními věřiteli a to v závěru konkurzu poměrně na základě rozvrhového usnesení.⁷⁴

3.2.3 Uspokojení nepřednostních pohledávek

Tyto nepřednostní pohledávky jsou uspokojovány až v závěru konkurzu poměrně a pokud na ně zůstanou finanční prostředky. Mohou být uspokojeny i dříve, pokud to vývoj insolvenčního řízení dovolí a to na základě částečného rozvrhového plnění.

3.3 Uspokojení věřitelů v reorganizaci

Cíleně jsem volila kapitoly tak, abych jako první popsala uspokojení věřitelů v konkurzu. V této části jsem popsala, jak se uplatňují pohledávky přednostní, nepřednostní a pohledávky zajištěných věřitelů. U dalších způsobů řešení úpadku řeším pouze uspokojení nepřednostních a přednostních pohledávek a to proto, že uspokojení zajištěných věřitelů stojí v každé formě řešení úpadku na stejném principu.

3.3.1 Uspokojení přednostních pohledávek v reorganizaci

Jak už bylo řečeno výše, tyto pohledávky mají být uspokojovány kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. Tato zásada je uplatňována i v reorganizaci a to přímo § 348 odst. 1 písm. e) IZ, který říká, že podmínkou schválení reorganizačního plánu je že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené byly již uhrazeny nebo okamžikem účinnosti reorganizačního plánu budou uhrazeny. Tyto pohledávky mohou být v reorganizaci uhrazeny i později, ale to záleží na dohodě věřitele s dlužníkem.⁷⁵

⁷³ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

⁷⁵ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

3.3.2 Uspokojení nepřednostních pohledávek

Jak již bylo uváděno v kapitole o reorganizaci, předkladatel reorganizačního plánu rozděluje věřitele do skupin, což je specifické jen pro tento způsob řešení úpadku. Toto rozdělení se uskutečňuje pro účely hlasování o reorganizačním plánu a také pro potřeby určení rozsahu uspokojení zjištěných pohledávek ve skupině. Toto rozdělení určuje předkladatel reorganizačního plánu, který musí umět vysvětlit, proč určeným způsobem věřitele do skupin rozdělil a podle jakých kritérií. Obecně platí, že v každé skupině jsou věřitelé uspokojováni poměrně podle výše své pohledávky a za stejných podmínek a současně se mezi skupinami toto uspokojení může lišit. Při rozdělení do skupin je na věřiteli, aby si své postavení v plánu ověřil. Pokud se domnívá, že byl do skupiny nespravedlivě zařazen, může se obrátit na insolvenční soud s návrhem, aby bylo rozhodnuto o jeho zařazení do jiné skupiny.⁷⁶

3.4 Uspokojení věřitelů v oddlužení

Uspokojení věřitelů v oddlužení může probíhat dvěma způsoby. Buď budou pohledávky uspokojovány na základě splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty.

3.4.1 Uspokojení věřitelů ve formě splátkového kalendáře

Při volbě této formy oddlužení je dlužník povinen platit svým věřitelům po dobu 5 let ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí či exekuci uspokojeny přednostní pohledávky. Tato částka je rozvržena mezi nezajištěné věřitele insolvenčním správcem podle poměru jejich pohledávek a to způsobem jaký určí insolvenční soud. Plnění je uskutečněno na základě insolvenčním soudem schváleného splátkového kalendáře. V tomto rozhodnutí je uvedeno:

- a) povinnost dlužníka, aby po dobu 5 let platil nezajištěným věřitelům prostřednictvím insolvenčního správce stanovenou částku z příjmu určenou podle poměru pohledávek nezajištěných věřitelů a to k určenému dni měsíce.
- b) dále označí příjmy ze kterých by ke stavu ke dni rozhodnutí dlužník měl uhradit svou první splátku.

⁷⁶ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

- c) označí nezajištěné věřitele, kteří souhlasili s hodnotou plnění nižší než 30 % jejich pohledávky a bude uvedena nejnižší hodnota plnění, na které se dlužník s věřiteli dohodli.
- d) přikáže plátcí mzdy dlužníka nebo jiného příjmu, aby po doručení rozhodnutí o shválení oddlužení odváděl ze mzdy stanovené srážky a nevyplácel je dlužníkovi. Tyto srážky odvádí plátce mzdy či jiných příjmů insolvenčnímu správci.⁷⁷

3.4.2 Uspokojení věřitelů ve formě zpeněžení majetkové podstaty

Při uspokojení věřitelů tímto způsobem se přiměřeně použije ustanovení upravující konkurz. Tzn., že po zpeněžení majetkové podstaty bude výtěžek rozvržen mezi věřitele poměrně rozvrhovým usnesením

3.4.3 Uspokojení zajištěných věřitelů v oddlužení

Při tomto způsobu řešení úpadku platí, že u obou forem oddlužení mají zajištění věřitelé shodné postavení.

K uspokojení věřitelů v oddlužení dochází tím způsobem, že zajištěný věřitel se do insolvenčního řízení přihlásí, uplatní právo ze zajištění a o zpeněžení tohoto majetku v insolvenčním řízení požádá. Insolvenční správce pak majetek ke kterému bylo uplatněno právo ze zajištění sepíše do majetkové podstaty a poté, co bude pohledávky co bude po přezkumném jednání tato pohledávka zjištěna, přistoupí se ke zpeněžení majetkové podstaty. Zpeněžení v oddlužení se řídí stejnými pravidly jako v konkurzu, tzn. že stejně jako v konkurzu jsou odečteny náklady ve výši max. 4 % na správu majetku, náklady na zpeněžení 5 % a odměna insolvenční správce max. 2 % výtěžku.⁷⁸

⁷⁷ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

⁷⁸ MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat postavení věřitelů, které by měli zaujmout v situaci, kdy se jeho dlužník dostane do insolvence a najít rizika věřitelů v insolvenčním řízení.

Na základě zpracování mého téma si myslím, že ještě před tím než se věřitelův dlužník dostane do úpadku, měl by věřitel o svou pohledávku pečovat. Pečovat by o ni měl tak, že by měl po celou dobu trvání pohledávky monitorovat dlužníka a v případě, že na základě monitorování vyhodnotí situaci dlužníka jako podezřelou, měl by vstoupit do jednání s ním a dohodnout se na dalším postupu. Intenzita péče o svou pohledávku by se vždy měla odvíjet od výše pohledávky, aby se mu toto monitorování z hlediska nákladů vyplatilo.

Pokud bude na dlužníka vyhlášen konkurz, měl by se věřitel rozhodnout, zda bude uplatňovat aktivní či pasivní účastenství. Aktivní se mu vyplatí především tehdy, pokud je dominantním věřitelem a tímto aktivním postupem by mohl zvýšit šanci na lepší uspokojení své pohledávky. Aktivní věřitel by měl spolupracovat v průběhu konkurzu s insolvenčním správcem, neboť ten se stává jedinou osobou s dispozičními právy a na jeho postupu záleží úspěšnost řízení a náklady s ním související. Rizika, která na věřitele číhají v případě konkurzu vidím především ve věci zpeněžování majetkové podstaty, kdy by mohlo dojít k tomu, že insolvenční správce zvolí nelegální postup a upřednostní v uspokojení neprávem jiné věřitele. Věřitel tomu může předejít tím způsobem, že má právo ze zákona vyžádat si doklady z nichž může přezkoumat, zda byl výtěžek ze zpeněžení použit, tak jak měl.

V případě reorganizace mají věřitelé největší vliv, protože jim náleží největší rozhodovací pravomoci. Mohou rozhodovat o otázkách, které jsou pro tento způsob řešení úpadku klíčové. Mohou podat návrh na reorganizaci a také určit osobu, která bude reorganizační plán předkládat, pokud přednostní právo nevyužije dlužník nebo mu bude odepřeno. Z mého pohledu může být pro věřitele, kteří si vyžadují řešení úpadku reorganizací riziko, pokud nebude přijat reorganizační plán. Předejít tomu mohou tím, že pomohou dlužníkovi s vypracováním reorganizačního plánu pomoci, pokud mají větší zkušenosti s vypracováním anebo se nebudou vyhýbat odborné spolupráci. V průběhu reorganizace by měli kontrolovat plnění reorganizačního plánu a vytipovat úkony, kterými by dlužník měl snahu pro sebe získat neoprávněnou výhodu. Rizikem pro věřitele nepřednostních pohledávek je jejich zařazení do skupin. V závislosti na tom do které skupiny je věřitel zařazen se pak odvíjí i uspokojení pohledávek věřitelů. V každé skupině dochází ke stejnému uspokojení mezi věřiteli a to poměrně podle výše jejich pohledávek. Před schválením reorganizačního plánu by si věřitel měl ověřit, zda je zařazen do správné skupiny. Velká pozornost věřitele

v případě rozhodnutí řešení úpadku reorganizací, by měla být zaměřena na to, zda byl vůbec zahrnut do reorganizačního plánu. Pokud by tomu tak nebylo, nebude již mít žádnou možnost uspokojit svou pohledávku.

Ve třetí kapitole jsem se zabývala způsoby uspokojení věřitelů. Nepochybně nejlepší postavení mají v insolvenčním řízení zajištění věřitelé, kteří mají největší šance, že jejich pohledávka bude uspokojena nejlépe a také jim náleží nejvíce rozhodovacích pravomocí. Ale i u zajištěných věřitelů nastávají okamžiky ve kterých musí být obezřetní. Především musí věnovat velkou pozornost přihlášce své pohledávky, protože pokud by neobsahovala všechny předepsané náležitosti nebudou věřitelé vyzváni k doplnění těchto náležitostí a jejich pohledávka nebude přihlášená jako zajištěná, ale jako nezajištěná pohledávka. Mým názorem v této záležitosti je, že insolvenční správce by zajištěné věřitele na tyto nedostatky mohl upozornit nebo věřitele vyzvat, aby potřebné náležitosti doplnil z toho důvodu, že by měli být tyto věřitelé zvýhodněni před ostatními, protože si zajistili svou pohledávku a tudíž by jim toto upozornění insolvenční správce ze zákona mohl poskytnout. Na druhou stranu, aby věřitelé tyto povinné náležitosti nebrali na lehkou váhu a nespolehali na upozornění správce, bylo by např. nedodání listin a následné potřebné upozornění sankcionováno tím, že by z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku bylo odečteno procento z částky ve prospěch buď správce nebo by bylo zahrnuto do nákladů.

Dále mám za to, že věřitel by při výběru majetku, kterým bude pohledávka zajištěna měl využít názoru odborníka. To proto, že pokud bude hodnota ze zpeněžení majetku menší než hodnota pohledávka, rozdíl bude uspokojen jako nezajištěná pohledávka.

Věřím, že tato práce by mohla být přínosem, jak pro běžné uživatele, tak i pro věřitele, kteří se z různých důvodů stanou věřiteli dlužníků v úpadku.

Seznam literatury

Knihy

- 1) SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 322 s. ISBN 978-80-87071-88-5.
- 2) HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva*. 1.vyd. Praha: Linde Praha 2009. 249s. ISBN 978-80-743-7.
- 3) MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele. Příručka zejména pro ne právníky*. 1.vyd Praha: Linde Praha 2009. 394 s. ISBN: 978-80-7201-780-5.
- 4) RICHTER, T. *Insolvenční právo*, 1. vyd. Praha: ASPI, Wolters, Kluwer, 2008. 472 s. ISBN 978-80-7357-329-4
- 5) WINTEROVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní*, 5. aktualizované vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 751s. ISBN 978-80-7201-726-3.
- 6) LISSE, L. *Insolvenční právo*. 1.vyd. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., v edici EUPRESS 2007. 90 s. ISBN: 978-80-96754-91-8.
- 7) HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1.vyd. Ostrava: KEY Publishing 2009. 112s. ISBN 978-80-7418-010-1.

Právní předpisy

- 8) Zákon č. 182/2006 Sb., *insolvenční zákon*.

Internetové zdroje

- 9) VESELÁ, K. *Insolvenční správce* [on -line]. [cit. 18. 2. 2011] Dostupné na WWW:< <http://www.epravo.cz>>
- 10) *Postavení věřitelů a věřitelské orgány* [on -line]. [cit. 12. 4. 2011] Dostupné na WWW:< <http://www.justice.cz>>
- 11) *Jak probíhá bankrot dle insolvenčního zákona* [on -line]. 1.4.2008[cit. 22. 2. 2001] Dostupné na WWW:< <http://www.euroekonom.cz/podnikani-bankrot.php>>

Seznam zkratk a symbolů

ZKV Zákon o konkurzu a vyrovnaní

IZ..... Insolvenční zákon

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 5. května 2011

.....
Michaela Fryčková

U Naplatek 387
747 33 Oldřišov

